Institutionen för land
The Department of L

Reviderat

Program f arkitektur 20p

H de
- En grustä sen är rund

Utförare: Helena Eriks
Handledare: Allan Gu

Bakgrund

Harlösa ligger i Eslöv k
Vid den södra infarte
cementgjutning har b
30-talet och upphörd
byns invånare att få e
Harlösa Byalag har d
en arbetsgrupp som s
med detta. Markäga
Mardam Invest och A

Arbetsgruppen har g arp gett förslag till et
examensarbete. Försl

Anledning till att jag i
låg ute på landet i et
att göra något med

Problem

Bybor upplever idag

Syfte

Arbetet syftar till att s som
underlag vid en fram terialet
ska visar på olika sätt ställningstagande.
Materialet ska likaså i ingsarbetet av omr

Mitt induviduella syfte aneringsprojekt kun
omformulera och ide är. Dessa omformul
görs genom att följa år ut på att se och f
landskap att inta lan

En berättelse om Harlösa,
en grustäkt och
ett nedlagt cementgjuteriområde

En berättelse om förändring

del 2

Examensarbete i landskapsarkitektur 20p
serienummer 2004:12

Bild och Text: Helena Eriksson
Handledare: Allan Gunnarsson

A story about Harlösa, a gravel pit and
a empty cement foundary

A story about change

part 2

A degree thesis in Landscape Architecture

Institutionen för landskapsplanering SLU Alnarp
The Department of Landscape Planning SLU Alnarp
2004-08-16

Prolog, förord, förspel

Hur ser verkligheten i egentligen ut? Vårt medvetande kan inte behärska allt och begränsar därför vad vi uppfattar av omvärlden. Vi faller ofta in i ett vaneseende och bestämmer oss för hur verkligheten ser ut och har många gånger svårt att omfatta det vi inte redan tror oss veta. Däremot har våra sinnen en förmåga att uppfatta ofantligt mycket mer än vad vi blir medvetna om. Tänk vilka världar vi kan konstruera och uppleva när hörsel, syn, lukt, känsel och smak får totalt spelrum. Alltför ofta glömmer vi även bort våra egna mått, vi är små i förhållande till luften, himlen, vattnet, marken, skogen och berget. Arbetet har därför kommit att handla om att se och förnimma landskap, att inta landskap och att förändra landskapet.

I arbetet har jag tittat på hur saker ser ut och ägnat mig konster, olika sätt att göra saker på. Jag har sökt kunskap genom företeelser som konst, kommunikation, upplevelse, natur, människa och möte. Handen, görandet har kommit att få en central roll i arbetet. Möten och samtal med människor har varit en viktig ingrediens. Det som sedan har omsatts har till största del fått bilden som form. Det är inget vetenskapligt arbete och jag påstår inget nytt utan mycket har kommit att handla om att vara människa och att möta andra människor, så den akademiska objektivitet och de ramar dit till blev liggandes under några tunga böcker. Jag har försökt att låta allt göra det faktiskt gör, eller panta rei, allting flyter. Har försökt med både och, inte antigen eller, att i ena stunden vara enkel och i den andra vara komplex. Haft roligt och tråkigt. Försökt hålla processen så öppen som möjligt.

Examensarbetet kretsar kring en grustäkt i Harlösa ett litet samhälle i Eslövs Kommun. En grustäkt som i sitt nuvarande sammanhang upplevs av många i byn som motbjudande. Våren 2003 började jag att samarbeta med en arbetsgrupp ur Harlösa Byalag som fått i uppgift att se om det skulle gå att förändra området. Ett arbete som resulterade i tre delar.

Del 1 bilder i varierande former och material, och huvuddelen i arbetet.
Del 2 ett dokument som berättar om Harlösa och förändringen av en grustäkt.
Del 3 den här kalendern som ska synliggöra den process arbetet ingått i.

Arbetsgruppen bestående av Johan Norén, Caj Lindholm, Ann-Charlotte Engstrand och Uffe Olsson kom att få betydande roll. En grupp som jag inte skulle kunna ha varit utan. Jag har likaså fått fint stöd av Eslövs Kommun genom Astrid Avenberg-Rosell. Tack Allan för ditt tålamod och att du låtit mig hållas i min brokiga värld. Tack Louise och Mårten för lyssnandet. Och tack alla som har råkat komma i min väg och bidragit med intressanta samtal om landskapet och människan.

Innehåll

Prolog - 5

Innehåll - 7

Inledning - 9

Bakgrund - 11
Vart ? - 13
Tisdag 8 juli - 15
Översikt - 17
Inlandsisen - 19
Stationsamhället - 21
Tid och storlek - 23
Påverkat landskap - 25

Mellangrund - 27
Henrikssons cementgjuteriområde - 29
Där - 31
Lite om vegetationen i området - 33
Planerade och oplanerade gränser - 35
Arbetsgruppen och jag - 37
Vad berättar barnens teckningar om ? - 39
Vi diskuterade - 41
Vi diskuterade med andra - 43

Förgrund - 45
Något växte fram - 47
Illustrationsplan - 49
Bland vegetationen I - 51
Bland vegetationen II - 53
Planera för olikheter - 55
Syfte med den blå/gröna gropen - 57
Ridå, en avskärmning - 59
Växtlista till ridån - 61
En nedsänkt trädgård - 63

Epilog - 65

Källor - 67

Summary - 69

Inledning

Vid den södra infarten i Harlösa finns det en grustäkt vilket det här arbetet utgår och kretsar kring. Verksamheten startades på 30-talet och upphörde 1987. För många i byn har grustäkten med tillhörande cementgjuteri kommit, i sitt förfall, att kännas motbjudande. En arbetsgrupp ur Harlösa byalag har därför fått i uppgift att se om det kan gå att förändra området. Markägaren Mardam Invest och Agentur är också positiv till en förändring. Våren 2003 började jag samarbeta med arbetsgruppen. Här presenteras en sammanställning av det material samarbetet resulterat i. Ett material som är del 2 i mitt examensarbete i landskapsarkitektur.

Examensarbetet syftar till att skapa ett material som Harlösa byalag kan ha som underlag vid en framtida förändring av cementgjuteriområdet. Materialet visar olika sätt att förhålla sig till området och uppmuntra till ställningstagande. Materialet ska även inspirera Harlösabon till att delta aktiv i förändringsarbetet av området. Det här dokumentet vänder sig främst till arbetsgruppen och är ett dokument som de kan ha som utgångsläge i fortsättningen av arbetet med att få till en förändring i området.

Dokumentet är, likt en målning, uppdelat i tre huvudrubriker bakgrund, mellangrund och förgrund. Varje underrubrik har fått ett uppslag. Bilden har en överordnad roll i arbetet och texten är ett försök till att förstärka bilden eller konstruera andra bilder.

Mitt personliga syfte med arbetet har varit att genom ett konkret gestaltnings- och planeringsprojekt kunna omformulera och identifiera mig själv som landskapsarkitekt/konstnär. Dessa omformuleringar görs genom att följa och fokusera på processen. En process som går ut på att se och förnimma landskap, att inta landskap och att förändra landskapet.

Bakgrund

Rubrikerna under huvudrubriken bakgrund berättar om hur det har sett ut och hur det ser ut i Harlösa. Det där som ligger en bit bort i bilden och i betraktelsen av det där upptäcks förutsättningarna för det händelser som pågår.

Vart ?

bildkälla: Omslag från boken Jorden, D Dixon 1991

Harlösa, en liten ort i södra Sverige, i Eslövs kommun, ca 2 mil öster om Lund nära Sjöbo, och Hörby kommuner.

Tisdag den 8 juli

Utsikten över Harlösa vid kyrkan

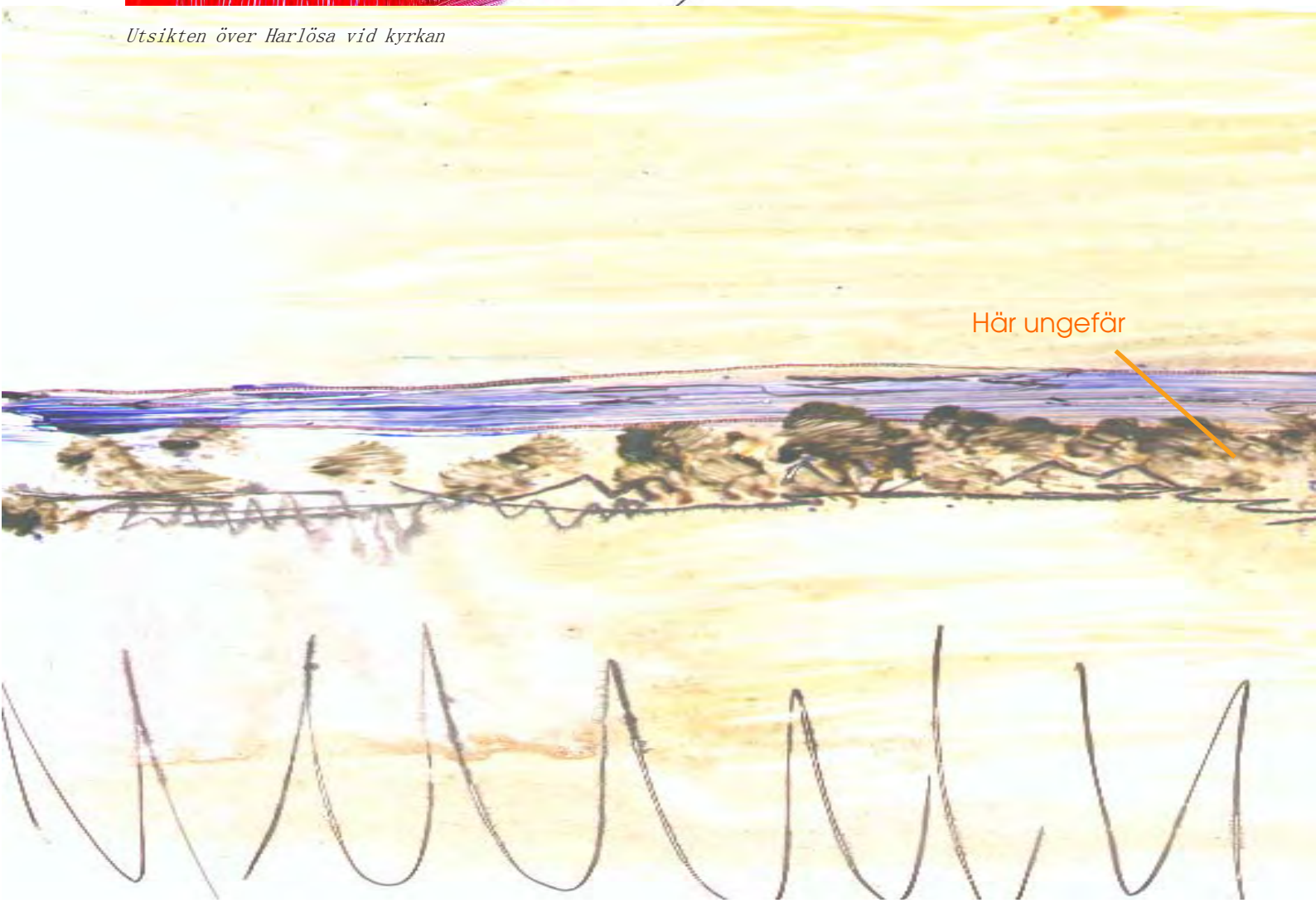

Det luktade av nyslaget hö och uppe vid kyrkan sträckte sig blicken över Harlösa. Någonstans där nere i samhället brände solstrålarna på torrängens örter i den nedlagda grustäkten. Vilande sedan 1987. Ett hål, inte dramatiskt, ett ingrepp i landskapet, format av människan. På den rostiga järnbalken mellan två betongfundament satt en katt och putsade sig efter morgonens lyckade jakt.

Utanför biblioteket i den nedlagda järnvägsstationen hade ett gäng barn samlats. En pojke hängde förstrött över styret på sin något för stora cykel. Vi sneglade lite på varandra när jag passerade på väg mot bibliotekets ingång.

Översikt

bildkälla: Flygfoto över Harlösa från www.lm.se 2003

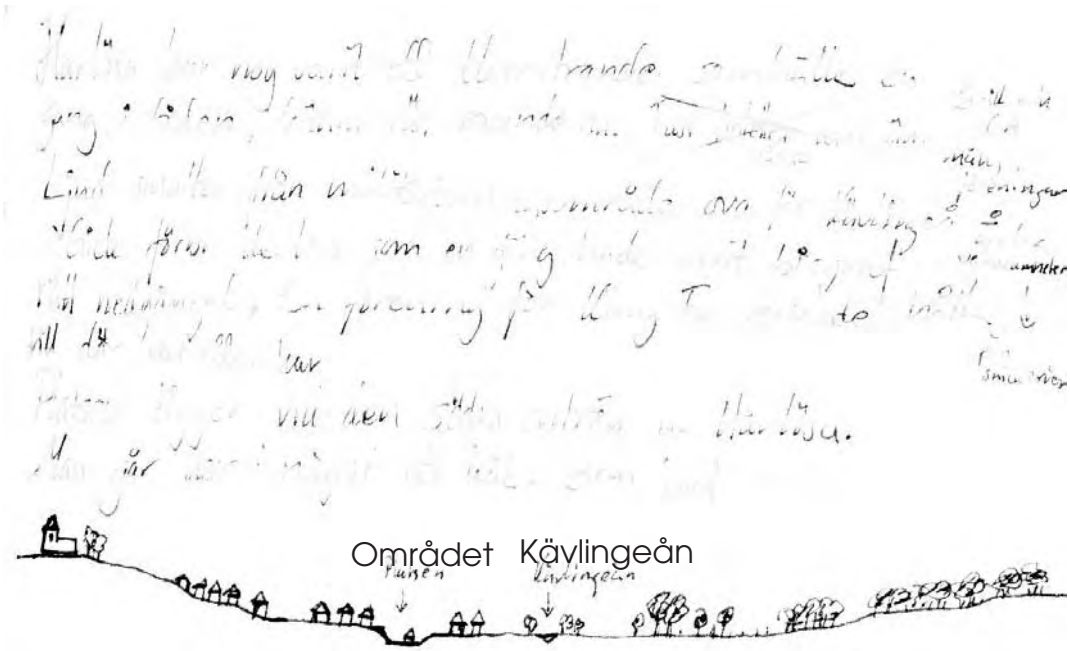

Tog Pågatåget från Burlöv 10.28, buss 166 från Lund 11.10 till Södra Sandby, buss 157 Södra Sandby 11.37 till Harlösa. Vi var inte många på buss 157, bussföraren lyssnande på radio och nynnade till melodierna. Utanför började landskapet att bölja, korna betade av gräset, luften darrade och på kullarna tecknade sig tallarna mot himlen. Resan gick genom ett grönt landskap.

Grönt som i sin absoluthet blir vilsamt och skönt, kan också tendera till att bli intehetsägande och uttråkande. Wassily Kandinsky beskriver det absolut gröna i *Om det andliga i konsten* som sommarens färg då naturen genomlevt sin jublande återfödelse, våren, och går in i en självbelåten ro (1994, s 88).

Det var sommar i Harlösa.

Foton från Harlösa sommaren 2003

Inlandsisen

För cementgjuteriområdet var inlandsisen som drog bort för omkring 15000år sedan den mest grundläggande förutsättningen. Där isälven rann fram formades åsar som i allmänhet sträckte sig från öst till väst, kullar och fält med grovt sorterat material. Avlagringar bildades av material som transporterats och sorterats av isens smältvatten. Det finaste materialet har förts vidare medan, sand (0,06-2 mm), grus (2-60 mm) och sten har blivit kvar som depåer i marken. (Sveriges nationalatlas, 1999, s23)

Stationssamhället

Harlösa järnvägsstation

1910

bildkälla: Karta från lantmäteriverkets arkiv i Malmö

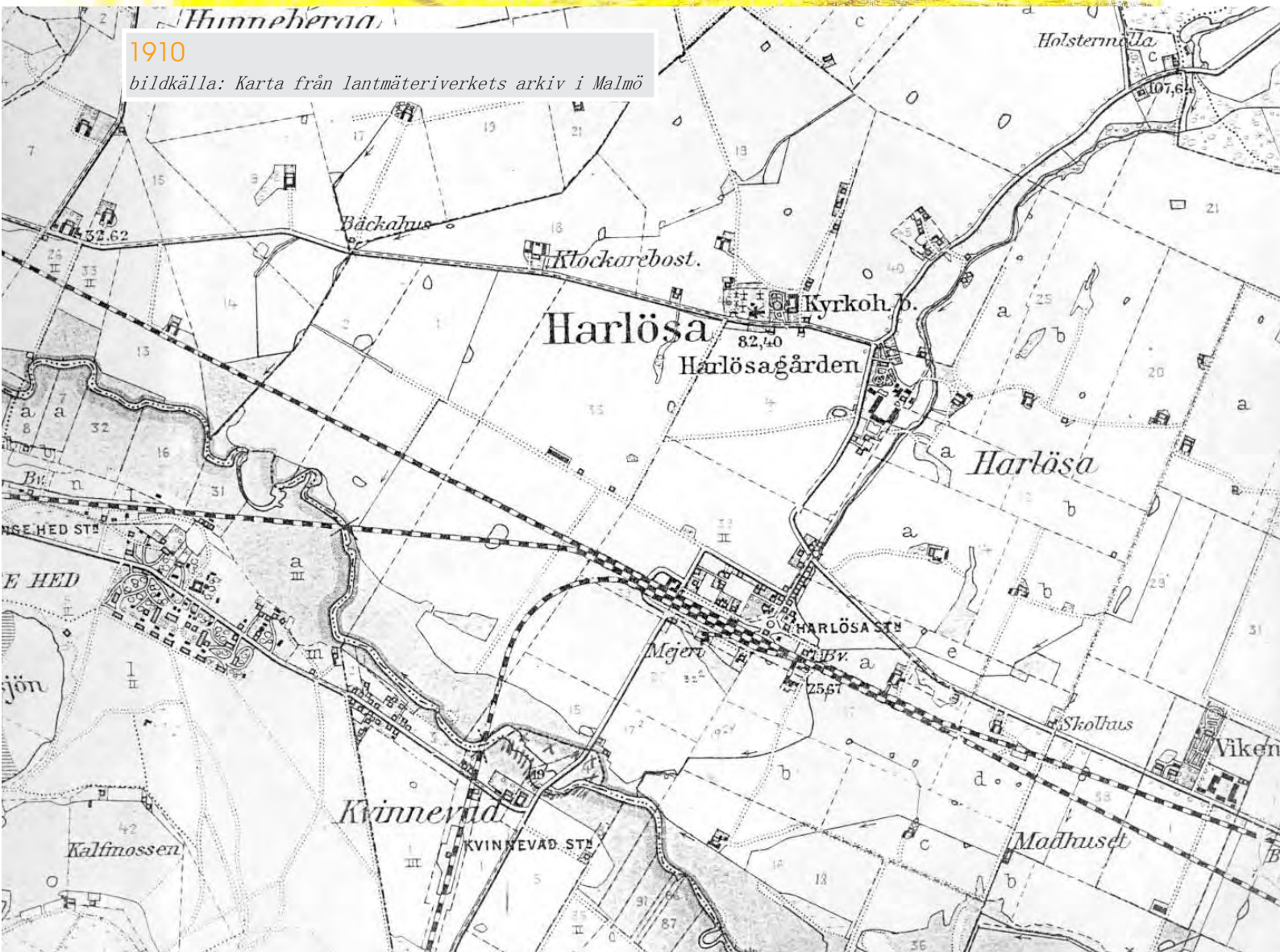

Tåget till Harlösa rasslade förbi. En skur av gnistor slocknade över loket, två upplysta vagnar passerade som en svavelgul sky. De stannade och sågo efter tåget vars röda akterlyktor försvunno så som kväd sot. (Fritiof Nilson Piraten, ”Tre terminer”)

En annan förutsättning för Harlösa Cementgjuteriområdes uppkomst var det stationssamhälle som växte fram i Harlösa i början av 1900-talet. 1906 byggdes Harlösa järnvägsstation i en säregen jugendstil och samma år byggdes ett hotell i närheten av stationen. I anslutning till hotellet anlades en trädgård som kom att bli välbesökt och i folkmun fick namnet Putteland. Där gick det att avnjuta en kall öl i bersåer eller valsa på dansbanan.

Järnvägen gjorde att det började tas grus i Harlösa. Gruset användes framför allt till banvallarna. Grustäktverksamheten växte och 1925 startades ett cementgjuteri. I slutet av 30-talet anlades ytterligare ett cementgjuteri i det område som idag är den nedlagda grustäkten.

Harlösas järnvägsepok gick i graven en kväll i juni 1955. Harlösa lyckades aldrig bli det stora industrisamhälle som man föreställdes sig trots järnvägen och framtidsoptimism. (Karlsson, 2000, s35-42, s79-80)

Grustäktsverksamhet bedrivs fortfarande i Harlösa. Hotellet finns kvar och används för olika sammankomster och i det gamla stationshuset finns ortens bibliotek. På den gamla banvallen utanför stationshuset har man byggt ett villaområde och en bit bort går skåneleden längs det borttagna järnvägsspåret.

Stig från kyrkan ner till samhället

Tid och storlek

En affärsman lär ha sagt:
” Harlösa är inte det bästa stället för affärsverksamhet, men här är så vacker natur, att man inte vill flytta härifrån sedan man kommit hit.”

Det var inte artister och naturdyrkare som kom att bygga i Harlösa utan affärsmän och hantverkare. Biografen, hotellet, stationen, caféer, industrilokaler är byggnader som idag ger en kostym som känns lite för stor. I boken Harlösas sockens historia av Gottfrid Björkelund kan man läsa om hur Harlösa förändrats genom åren från sambruks by till stationssamhälle. Harlösa hörde en gång till de äldsta och största byarna i Frosta härad. Nedan visas hur invånarantalet förändrats från 1815 ca 150 år framåt i tiden. (Björkelund, 1952, s8-14, s196)

Antalet invånare var:

1182	år 1815
1625	år 1860
1245	år 1951
708	år 2000 (Enligt Statistiska Centralbyrån.)

Det som en gång ansågs vara stort är nu litet. Harlösa är idag en liten ort. Men trots litenheten finns här näringsliv, föreningar och skolor som ger existens och rörlighet.

Näringsliv:
A-GOLV Harlösa
Anders Johansson Åkeri
Bitte Salongen
Bolster & Pinaler
Borin Lars Design
Evgård
Fiolbyggmästaren Anita Matter
Giganternas Hundpensionat
Harlösa Bensin & Service
Harlösa Blommor
Harlösa Däckservice
Harlösa Kiosk & Gatukök
Harlösa Maskinstation HB
Helens Matlåda
Ingvars Bil o Svets
Ivar Clementz Byggnadsfirma AB
J.C Bil o Maskin
Kroknålen Tapetserarverkstad
Lantchark AB
Mabacken AB
Målerifirma Sven Larsson
N.R Constructions
Norport AB
Poolteknik Ab
Primören Rabattvaruköp AB
Rolf & Inges Bilservice HB
Ottossons Cementvarufabrik AB
Tage Johansson Åkeri AB
Ulf Johansson
Webb Team

Föreningar:
Boule 92
Centerpartiet
Chien Tang Shalin Kung Fu
Cranke Cruisers
Donnationshuset
Friskis & Svettis
Fritidsgården
Harlösa Centerkvinnor
Harlösa Förskoningsförening
Harlösa Idrottsförening
Harlösa Rotary
Harlösa Scoutkår SSF
Pensionärsföreningen
Revinge Skytteförening
Ridklubb Harlösa
Röda Korset

Skolor/Dagis:
Harlösa Skola
Backabo Dagis
Birkebo Dagis
Klinte Fritids

källa: www.harlosa.nu

Påverkat landskap

Sambruksbyn Harlösa.

bildkälla: Karta från Harlösa sockens historia, G Björkelund 1952

Harlösa är ett ortsnamn som bygger på naturförhållanden. Den första del betyder hård och den andra sluttande äng eller åker. Det var på höjden ovanför vattendraget som de första människorna byggde. Fälten sträckte sig nerför sluttningen (se karta från 1720). Marken som odlades kom att tillhöra Hjularödslott och bönderna var frälse och löd under adeln. Järnvägen kom. Det började byggas nedanför sluttningen och från Vombsänkans gamla sjöbottnen klättrade Harlösa upp mot kyrkan (se karta 1910 och framåt), från 25 m till 80 m över havet. (Björkelund, 1952, s8-12, s135)

bildkälla: Kartor från Lantmäteriverkets arkiv i Malmö

Harlösa ligger i ett landskap som påverkats av människan. Ett landskap som skulle ha ett helt annat uttryck om inte människan varit där. Kartan är en tolkning av det landskapet. Till varje kartlager har nya former adderats och försvunnit. Det finns påtagliga och mindre påtagliga förändringar skapade av människan. Harlösa Cementgjuteriområde är en påtaglig förändring. En grop i marken.

bildkälla: Omslag från boken The Landscape of Man, G Jellicoe 1987

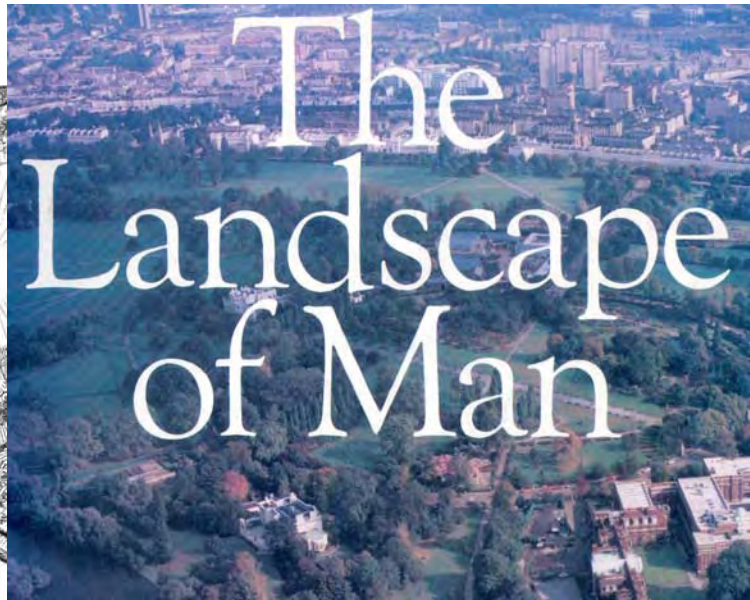

Mellangrund

Rubrikerna under mellangrunden berättar om hur det ser ut i cementgjuteriområdet och hur det såg ut när jag och arbetsgruppen träffades. Mellangrunden är det i bilden som förhåller sig till det faktiska rummet, där saker och ting sker, livet.

Henrikssons cementgjuteriområde

norr

villaområde

åker

industriområde

300m

idrottsområde

Revingevägen

100m

bete

söder

Foton från området sommaren 2003

Buss 157 från Södra Sandby mot Harlösa svängde in på Revingevägen. Den södra infarten till samhället. Bussen passerade Kävlingeån och mottogs av några mindre gårdar. Det var öppet, åker och bete på sidorna om vägen. Det gick att se hur samhället fortsatte uppåt, på sluttningen av en ås, mot kyrkan. Öppenheten övergick till täthet. Villor på ena sidan och cementgjuteriområdet på den andra.

Området är omkring 300m, lika långt som villaområdet. Det är 100-150m brett. En långsidan gränsar till ett idrottsområde. Om området var plant skulle 3-4 fotbollsplaner få plats.

Från Revingevägen går en väg ner i området, ungefär i mitten.

Harlösa Cementgjuteriområde betecknas ”I”, som i industriområde, på detaljplanen. Återställning av grustäkt är slutförd. Länsstyrelsen har i beslut 1988-12-20 konstaterat att området i stort efterbehandlats enligt gällande villkor (protokoll från Eslövs Kommun). Återställningen av området är väldigt enkel eller näst intill obefintlig. Det är svårt att se vad som gjorts och området känns mer lämnat än återställt.

Där

norra delen

Området förhåller sig till sin helhet som helheten förhåller sig till området. En grop i en större grop. Vombsänkan omsluts av Lillarödsåsen i norr och Romelåsen i söder.

Här har det tidigare varit åker. I dag är det en höjdskillnad på 5m som högst från Revingevägen. En grop i samhället, med ett eget rätt så speciellt uttryck. En form som uppstått av en aktivitet. En form som inte skulle uppstå utan ändamål. I dag finns ingen definierad användning och det är inte det insmickrande uttrycket som är rådande. Många anser det som fult och skräpigt.

Viss typ av användning finns. Kvinnan som går där med sin hund varje morgon, ungdomarna som sitter och tjuvröker i skydd av skjulet, katten som jagar råttor, fåglar som bygger bon, träden som växer och blommorna som blommar. Inifrån byggnaderna hörs ljud, några mekar med en bil. Saker pågår men inget är bestämt. Det mesta rör sig som det vill. En obestämbarhet som kan skapa en osäkerhet som blir motbjudande när varaktigheten hos aktiviteter är flyende. Trots allt finns här förutsättningar för att skapa något. På en åker skulle det vara betydligt svårare.

Det fula kan ses som företeelser på fel plats och beroende av sammanhanget kan det fula mycket väl ses som skönt. Cementgjuteriområdet är kanske ett område på fel plats och uppfattas därför som fult.

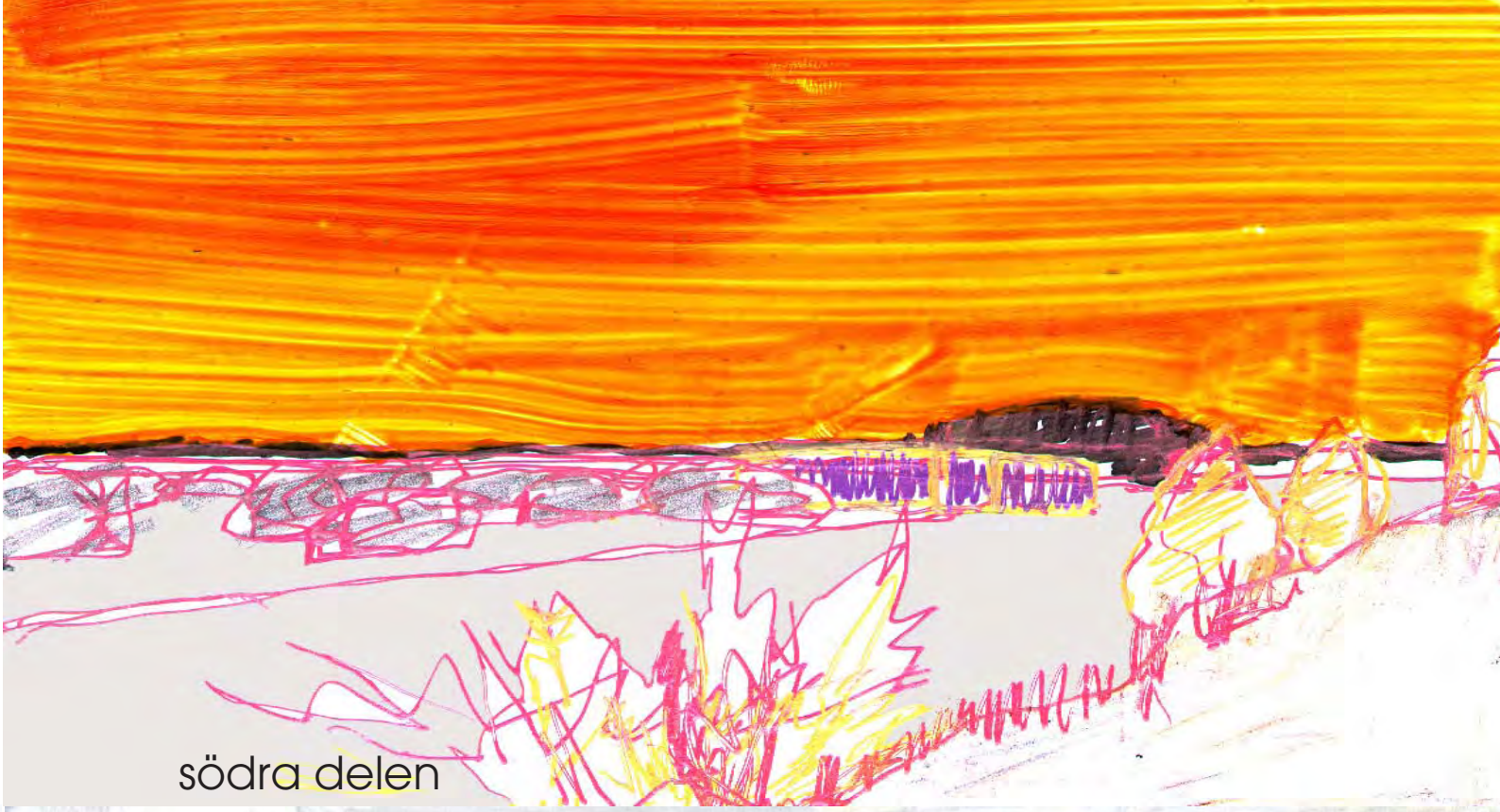

södra delen

På de befintliga vägarna går det att gå runt, både uppe och nere. Från den väg som leder ner i området finns det en riktning både till vänster och höger. Riktningar som leder till två olika delar. Den norra delen med flera byggnader, uppvuxen vegetation och mindre rum. Den södra delen vetter ut mot en betesmark som är öppen och ramas in av tydliga slänter på bägge sidor. Slänter som kantas av lite vegetation.

Situationsplan över området sommaren 2003

Lite om vegetationen i området

Vildmorotens blomsterställningar svävade som småtefat i på den något torra ängen. I en slänt stod ett rosentry och nedanför i sänkan där det var lite fuktigt tryckte klibbalen. Blåhallonen indikerade att det var kalk i marken. Satt på marken och tecknade i det nyinköpta blocket. I området finns en flora med huvudkaraktär av en torräng. En vegetationstyp som utvecklas på torra mer eller mindre kalkrika marker (Vegetationstyper i Norden, s427, 1998).

Snabbväxande arter som björk och vide har skapat en gynnsam miljö för de små ek- och tallplantorna som tittar upp här och där. Om området lämnas opåverkat skulle det antagligen bli en ekskog med inslag av tall. Naturen är den starka kraften. Den har ohämmat börjat äta sig in bland de förfallna byggnaderna och återta området.

Några vanliga örter
Daucus carot - *vildmorot*
Rubus caesius - *blåhallon*
Saponaria officinalis - *såpnejlika*
Anchusa officinalis - *oxtunga, sandig kulturmark*
Hypericum perforatum, - *johannesört - torräng*
Knautia arvensis - *åkervädd*
Malva - *malva sp*
Pastinaca sativa - *palsternacka, vägkanter*
Tanacetum vulgare - *renfana*
Solanum dulcamara - *besksöta, stränder*
Solidago virgaurea - *gullris, torräng*

Några vedartade växter
Acer platanoides - *skogslönn*
Alnus glutinosa - *klibbal*
Betula pubescens - *glasbjörk*
Crataegus monogyna - *hagtorn*
Fraxinus excelsior - *ask*
Lonicera tatarica - *rosentry*
Picea abies - *gran*
Populus nigra `Italica´- *pelarpoppel*
Prunus cerasus - *surkörsbär*
Quercus robur - *bergek*
Rhus typina - *rönnsumak*
Rosa canina - *ros*
Salix caprea - *sälg*
Salix viminalis - *korgvide*
Sambocus nigra - *fläder*
Sorbus aucuparia - *rönn*
Syringa vulgaris - *syren*

bildkälla: Bild från Home, L Tunbjörk 2000

Planerade och oplanerade gränser

Landskapet är en rörelse som påverkas av människans behov och aktiviteter.

Arbetet med att förändra är att se rörelsen och försöka se hur behov och aktiviteters påverkan kan te sig. Och hela tiden förhålla sig till olikheter genom att skapa utrymme för det förutsedda och oförutsedda.

Arbetsgruppen och jag

Arbetsgruppen ur Harlösa Byalag består av:

Johan Norén
Caj Lindholm
Ann-Charlotte Engstrand
Uffe Olsson

Arbetsgruppen och jag träffades kontinuerligt under hösten 2003 och samtalade om cementgjuteriområdet. Jag gjorde bilder och modeller som skulle berätta om Harlösa, området och sammanhanget. Ett material som var väldigt öppet och kunde leda tankarna vidare till visioner och nya förhållningssätt. Jag ville berätta om landskapet på många olika sätt. Alla sätt gick inte att förstå fast det tyckte jag inte gjorde något. Det viktigaste var att materialet berättade om en vilja och ett engagemang.

Arbetsgruppens vilja var att få så många som möjligt att säga sitt om området. Olika föreningar i byn kontaktades. Arbetsgruppen gjorde listor på vad man tyckte om området och vad som borde göras utifrån möten med föreningarna. Aktivitet var något som var centralt i de flesta förslag. Mindre specifikt var vilken fysisk form aktiviteten skulle ha.

På vilket sätt skulle så många som möjligt kunna tillfredsställas? Vilken vilja skulle vara rådande? Skulle det gå att initiera en verksamhet som byborna själva skulle kunna forma? Hur skulle den fysiska och icke fysiska formen se ut? En form som kunde koppla Harlösa till ett större sammanhang i landskapet. En form som är både varaktig och pågående. Detta var tankar som sattes igång efter träffarna med arbetsgruppen.

Möjligheter med Cementgjuteriområdet

- ❑ Otrafikerat område, t.ex. för aktiviteter för barn
- ❑ Aktivitetshus, fullt med liv för människor i alla åldrar
- ❑ Isbana. För vinteraktiviteter för barn och vuxna
- ❑ Öppnare landskap. Ljusare och finare
- ❑ Tomma lokaler att fylla med verksamhet
- ❑ Aktiviteter med allt från hantverk till akvarier
- ❑ Badplats. Om dammar byggs
- ❑ Friluftsbad - spa
- ❑ Motorgård
- ❑ Företagscentrum, industrihotell
- ❑ Stora grönområden med lövskog
- ❑ Skateboardramp
- ❑ Gymnastiksal, Idrottshall, bowling
- ❑ Nöjespark
- ❑ Träningsslinga med olika gymnastikplatser
- ❑ Kulturcentrum, föreningsverksamhet
- ❑ Fritidsområde med olika aktiviteter
- ❑ Ridanläggning
- ❑ Turism. Sevärdheter ss fåglar, musik, konst, idrott

Aktiviteter som kan bedrivas i Cementgjuteriområdet

- ❑ Byahus
- ❑ Kräftdamm
- ❑ Ateljéer för konst, musik och teater
- ❑ Idrott. Bowling, badminton, tennis, mm
- ❑ Industri.
- ❑ Pub med konserter, jazz, mm
- ❑ Film och bioklubb
- ❑ Crosscykelområde
- ❑ Hästgård med dressyrbana

Lösningsförslag

- ❑ Oas för lugn och ro
- ❑ Hästgårdsboende
- ❑ Go-cartbana
- ❑ Parkområde med aktiviteter
- ❑ Aktiviteter tillsammans med kulturen i Lund
- ❑ Aktiviteter tillsammans med institutioner i Lund
- ❑ Ornitologcenter, center för naturliv
- ❑ Center för hälsa, konst, friskvård
- ❑ Maskering, dvs plantering eller plank så att området inte syns
- ❑ Bulldozer, jämna allt för nystart

Sammanställt av Johan Norén från ett möte med Harlösa förskönings förening

Vad berättar barnensteckningar om?

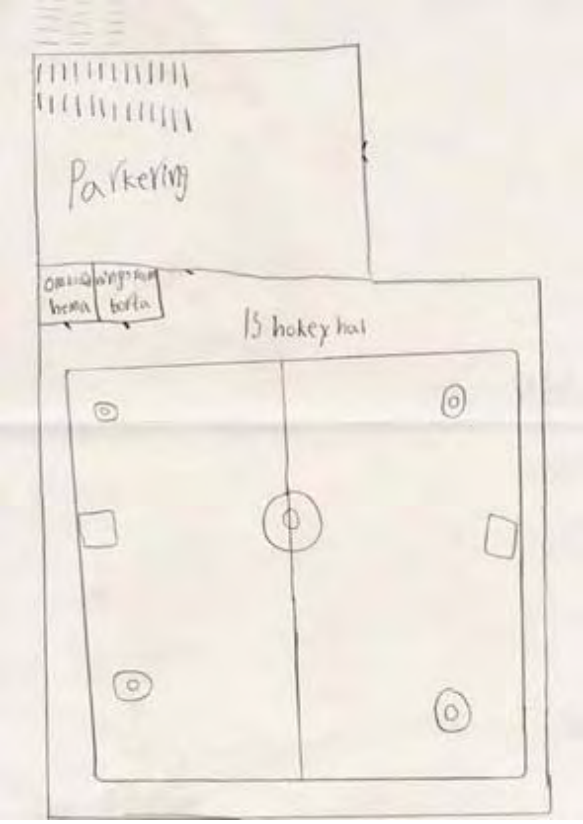

Barnen i 2, 3 och 4 fick rita sin bild över hur de ville att området skulle förändras.

I bilderna pågår en mängd av olika typer av aktiviteter. Vad kan teckningarna berätta om? Kanske om en liten människa som skulle kunna påverka och förändra stora människor genom sitt varande.

En aktivitet där barnen fanns med i skulle det kunna skapa något varaktigt som även var pågående?

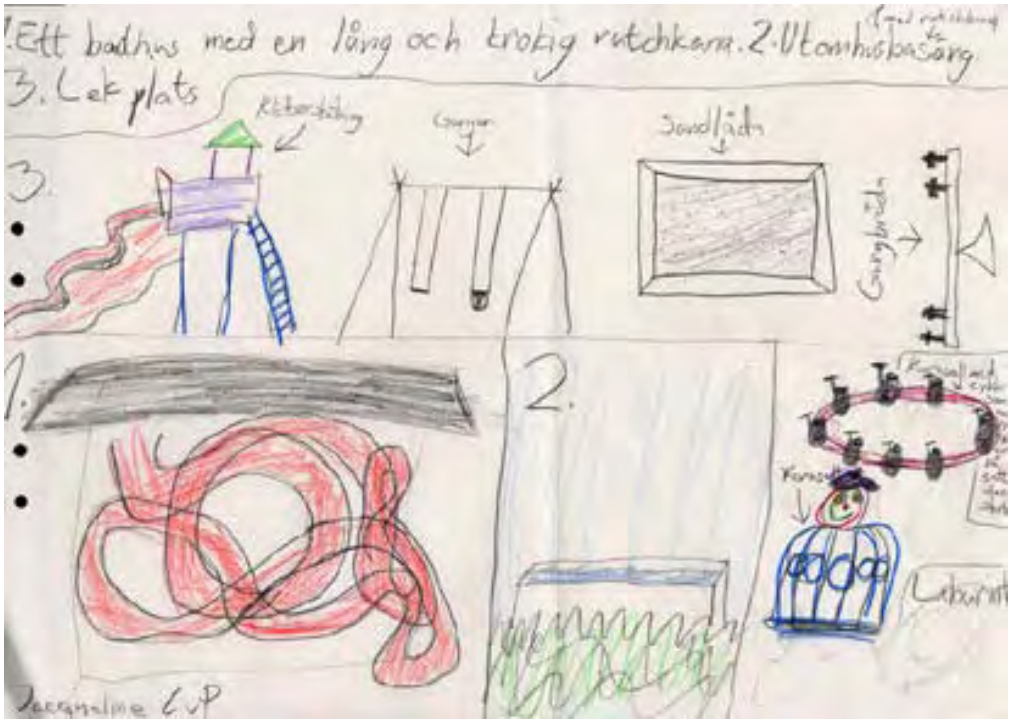

Vi diskuterade

Skapa aktivitet, utgå från det befintliga eller låta tiden ha sin gilla gång. Vi diskuterade och jag skissade.

Kanske en minigolfbana som låg utspridd över området som skapade mindre intima rum. Banor som kunde ha olika sponsorer från verksamheter i byn. Ett vatten. En damm tyckte många skulle vara trevligt. Vegetation som var styrd och gav en tydligare karaktär skulle kanske få området att se mindre motbjudande.

Det fanns inga resurser. Det skulle vara skötsel extensivt. Något som kunde bli rätt så själv gående.

En utväg var att finna en form som rörde sig med området och det landskap som fanns runt omkring. Om området lämnades opåverkat skulle det antagligen bli skog.

Vi diskuterade med andra

Vi tog kontakt med diverse personer för att testa våra tankar och idéer. Markägaren Ulf Jutare kontaktades. Ulf ville mest bli av med marken och såg den inte som något direkt potentiellt men var positiv till vårt arbete.

Så småningom började en vision om ett naturcenter ta form. Kontakt med Kenneth Bengtsson ordförande från Skåneornitologerna togs. Kenneth kom med bra förslag på hur vi kunde utveckla visionen. Vi hade möte med Ekologgruppen. De lyssnade och visade intresse. Vid ett annat möte var Lillemor Lewan med. En kvinna som arbetar med att få tillstånd ett ekomuseum för Kävlingeåns avrinningsområde. Kontakt med den eventuella nye markägaren Claes Ekström togs. Jag var på Eslövs Kommun och presenterade projektet. Projektet presenterades på Byalagets årsmöte. Vi fick information om miljöbidrag av Malin von Post ledamot i styrelsen för Region Skånes miljövårdsfond. Arbetet rörde sig i en positiv anda och många blev glad av det vi åstadkommit. Nedan presenteras några utdrag från minnesanteckningar av Johan Norén under några av höstens träffar.

Möte med markägaren, Ulf Jutare, kl: 19:00, 031014, i Alnarp
Helena presenterad det arbete som utförts i examensarbetet och berättade om sina kontakter med Eslövs Kommun. Ulf var positiv till uppslagen och speciellt diskuterades uppslag 1, ornitolog-anknytning och utveckling av verksamhet i byggnader.

Möte, 031117, med ordf från Skåneornitologerna, Kennet Bengtsson
Arbetsgruppen berättade om Cementgjuteriprojektet och Helena presenterade sitt examensarbete. Helenas nya modell i trä börjar ta form och ger en fin insikt i hur området kan komma att se ut. Kennet kom upp med en del idéer hur ett center skulle kunna användas och vilka andra kontakter vi kan ta. Ornitologerna har haft planer i olika omgångar på någon form av center i Falsterbo. Tanken var att ha en samlingslokal för uppåt 40 personer, utställningar, kafé, möjligheter till videopresentationer mm. Tanken var att centret skulle finansieras av en stiftelse. Lunds Universitet var också inblandade. Det senaste projekt föll på att det blev för stort. Under vår diskussion kom följande upp:

Idéer för användning av ett ”Naturcenter”
- Ungdomsverksamhet för ornitologer, fältbiologer, friluftsfrämjandet, scouter mfl
- Kursverksamhet i Studiefrämjandet
- Studieresor för skolor
- Enkelt att ta sig till centret med buss. Busstrafik till Harlösa kan få ett lyft
- Enkla övernattningar på centret eller i samarbete med hotellet
- Försöksverksamhet och enklare forskning i regi av Lunds Universitet och SLU
- Bygga på gamla traditioner. ”En dag i Gustav Rydbecks spår”

Möte i Harlösa, 031121
Med på möte var Ekologgruppen: Kalle Holmström och en kollega till honom, Eslövs Kommun: Anna-Karin Linusson, Ex-arbetet: Helena och en kollega, Cementgjuterigruppen: Caj och Johan

Mötet började med att vi gick runt området, tittade på Harlösabäcken och gränsområdet mot Hans Åkesson. Ekologgruppen hade tidigare varit inblandad i ett dammbygge på Ottossons mark och kände väl till området. De har även varit involverad i dammar på Revingefältet. Viss tippverksamhet kan orsaka problem för damm-projektet. Efter promenaden samlades vi hos Caj. Helena presenterade föredömligt sitt ex-jobb. Ekologgruppen var mycket positiva till ex-jobbet och vårt projekt och menade att det inte skulle vara ett tekniskt problem att bygga en damm på området. Speciellt positivt var det om dammen skulle kunna sträcka sig över en del av Åkessons mark. De var även positiva till att dammen skulle bli tillgänglig för besökare.

Möte på Alnarp, 031208
Deltagare var Helena Eriksson, Lotta Engstrand, Caj Lindblom, Ulf Ohlsson, Johan Norén och en gäst: Biolog Lillemor Lewan.

Helena gick igenom sin PowerPoint presentation som hon skall använda vid presentationen av sitt examensarbete för Eslövs Kommun senare i veckan. Presentationen diskuterades och Helena fick förslag och idéer från gruppen och Lillemor. Helena visade även sina modeller för området. Samtliga i arbetsgruppen är mycket positiva och imponerade av arbete med modeller, presentationer mm. Johan frågade om Helena även kom att inkludera en kostnadsbedömning för förslaget i examensarbetet. Helena lovade att se om det var möjligt att göra en grov bedömning.

Eko-Museum
Lillemor berättade om sitt arbete med ett Eko-Museum för Kävlingeåns vattenupptagningsområde. Idén kommer från Kristianstad där man har inrättat ett sådant. Hela landskapet ses som ett museum. Länsstyrelsen har en speciell person avsatt för Kristianstads Eko-museum.

Kävlingeprojektet är ett samarbetsprojekt mellan 9 kommuner som äe berörda av åns vattenupptagningsområde. Kommunerna har bildat tre grupper:

- Ledningsgrupp bestående av en representant från politiker i respektive kommun. Ordförande kommer från Lunds Kommun.
- Expertgrupp bestående av ämnesspecialister
- Arbetsgrupp bestående av en representant från tjänstemännen i respektive kommun

I samarbetsprojektet drivs ett tekniskt arbetet som hanterar projektering, arrendefrågor och anläggningsfrågor då det gäller infiltrationsdammar längs ån (Projekt som hanteras av Ekologgruppen)

Lillemors idé är att det nuvarande projektet skall stå modell för Eko-Muséet och administreras av naturskyddskretsar inom respektive kommun. Det kan kanske bli ett problem att få kommunerna att samsas om att Harlösa är den bästa platsen för ett museet.

Just nu finns det pengar i en fond, Nya LIP (Lokalt Investerings Projekt). Från fonden kan man få lika mycket pengar som man själv satsar. Detta kan vara en möjlighet att få medel till vårt projekt och ett Eko-Museum.

Årsmöte
Den 10 februari kl: 19:00 hålls, årsmöte i Harlösa byalag, på Harlösa Hotell. Ulf tog upp att man i styrelsen för byalaget diskuterat att vi skulle presentera vårt projekt. Frågan i vilken form som presentationen skulle göras diskuterades. Det beslutades att presentationen av examensarbetet, dammprojekt mm görs dels vid årsmötet dels med en utställning på någon plats i Harlösa. Utställningen görs vid ett senare tillfälle. Vid årsmötet håller Johan en kort inledning och sedan presenterar Helena sitt examensarbetet genom att visa en PowerPoint presentationen och eventuellt även visa upp en modell på förslaget.

Kontakter med markägaren
Ulf Jutare är fortfarande ägare till Cementgjuteriområdet. Förhandlingar pågår med Claes Ekström. Claes har via Anna-Carin framfört att han önskar information om det projekt som vi arbetar med.

Damm
Ekologgruppens besök i Harlösa kändes mycket positivt. Caj och Johan har även haft en inledande diskussion med fam. Åkesson om att eventuellt utvidga dammprojektet in på deras mark. Detta stäl de sig mycket positiva till.

Förgrund

Rubrikerna som hör till förgrunden berättar om hur det skulle kunna se ut i Harlösa Cementgjuteriområde. Är det som ligger främst i bilden och som tillsammans med bakgrund och mellangrund bildar illusioner ur vilket fantasier och visioner kan uppstå.

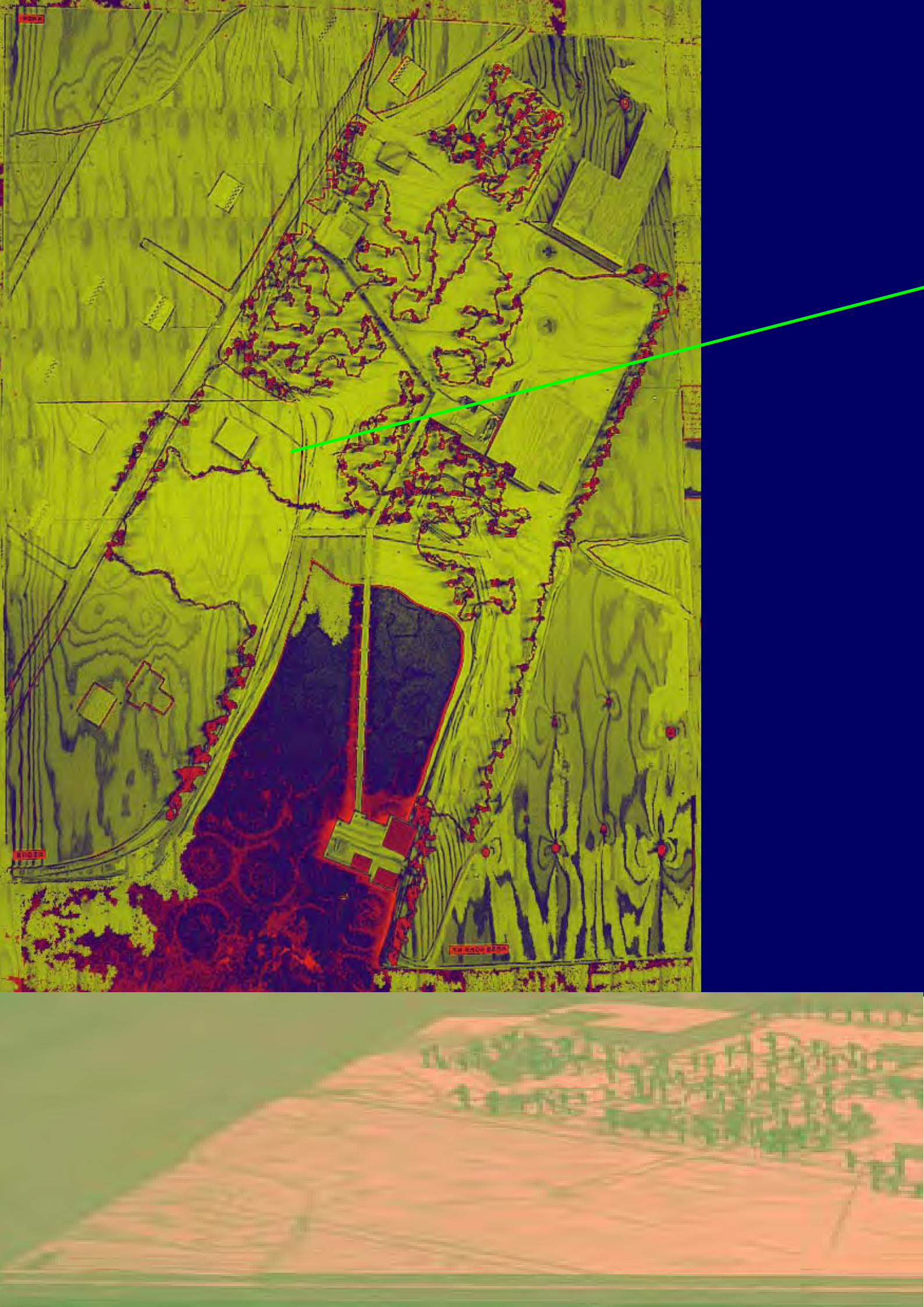

Något växte fram

bildkälla: Central Park, www.gettyimages.com 2003

Under hösten 2003 växte en vision om en blå/grön grop ur vilket ett naturcentrum skulle kunna ta form.

En fysisk gestaltning som i formen sammanfaller med dess tänkta användning, ett samband som både är varaktigt och pågående.

En nedsänkt skog med en damm och träspänger i luften. Ett området tillgängligt för alla.

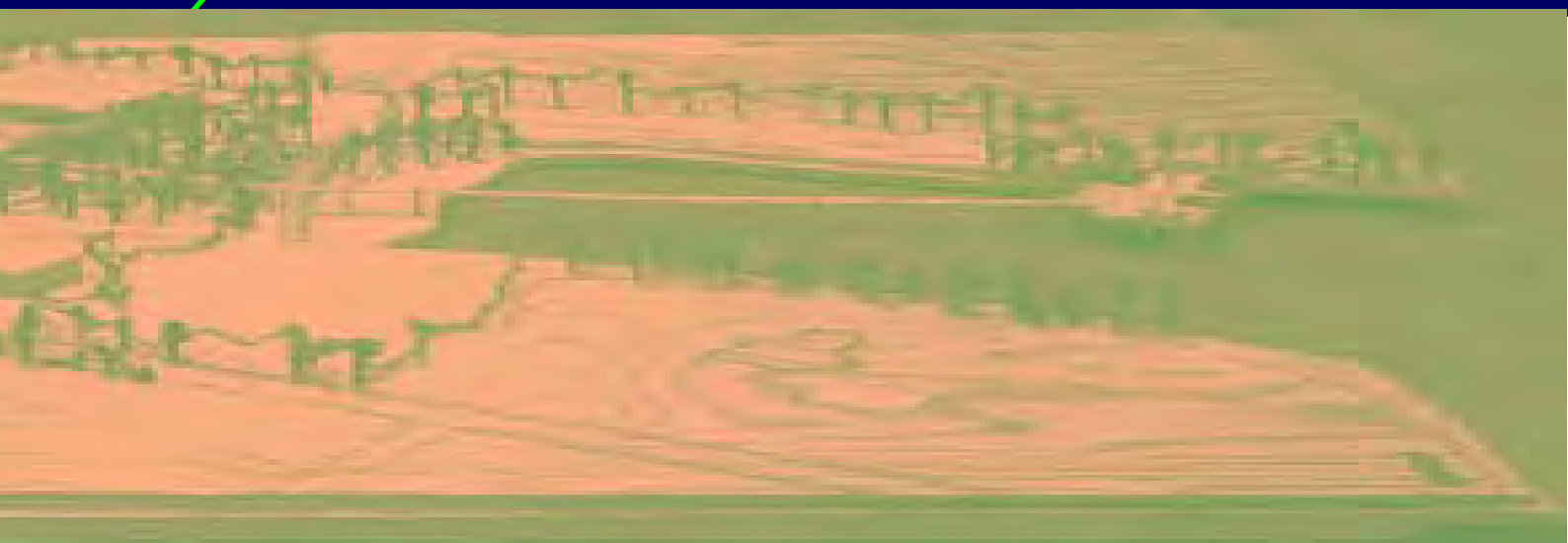

Illustrationsplan

Vandra på träspänger bland trädtopparna över vatten

Plattform från Revingevägen med handikapparkeringar

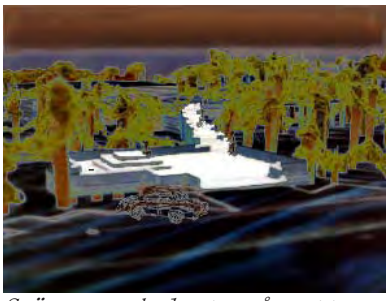

Spängerna belysta på natten.

Öppen hårdgjord yta med parkeringar

Allaktivitetshus

Träspänger 5m ovan mark

Plattform på vattnet kopplad till land

Stig som leder ut i landskapet

Om området lämnas utan påverkan skulle det förmodligen bli skog. Gestalningen bygger på ett liknande förlopp. Ett förlopp som kan formas och påskyndas om där finns en medveten tanke.

I den södra delen anläggs en ekskog med partier som kan styras mot olika uttryck. Skogen har en yta på ca 7300 kvm. Den avgränsas av slänter som ger en täthet och intimitet som kan öka på skogskänslan trots att ytan inte är stor.

I den norra öppna delen där det redan finns fuktiga partier kan en damm anläggas. Genom samarbete med Ekologgruppen från Landskrona kan dammen eventuellt ingå i Kävlingeåprojektet. Ett projekt som går ut på att skapa våtmarker och meandrande åsträckor för att minska övergödningen av havet (Lewan, 2002 s 21). Hjularödsbäcken leds in i dammen som binder överflödigt kväve innan den rinner ut i Kävlingeån. Dammen kan sträcka sig ut över granntomten. Där finns betande får som under vissa tider på året kan beta runt dammen. Något som skulle minska igenväxning och skötseln av den.

Genom området går det träspänger 5m ovanför marken i höjd med Revingevägen. Spängerna går mellan tre plattformer gjorda av trä. Plattformen vid Revingevägen och den på vattnet byggs upp från grunder där det tidigare stått hus. Den tredje plattformen ligger på delar av taket till den stora byggnaden. På plattformarna finns sittplatser och ytor med äng. Spängerna som ligger i plan ska göra området tillgängligt för människor med nedsatt rörelseförmåga eller annat handikapp. På spängerna finns även belysning som gör området mer tilltalande när det är mörkt.

I markplan behålls de befintliga grusvägarna som leder runt i området. Parkeringar finns vid plattformen vid Revingevägen och vid den stora byggnaden. I den stora byggnaden kan olika aktiviteter samsas. I nuläget behöver den rustas upp något. Längst ner i norr kan en stig ledas ut i landskapet. Stigen går över Kävlingeån och till det naturområde som ligger på andra sidan ån.

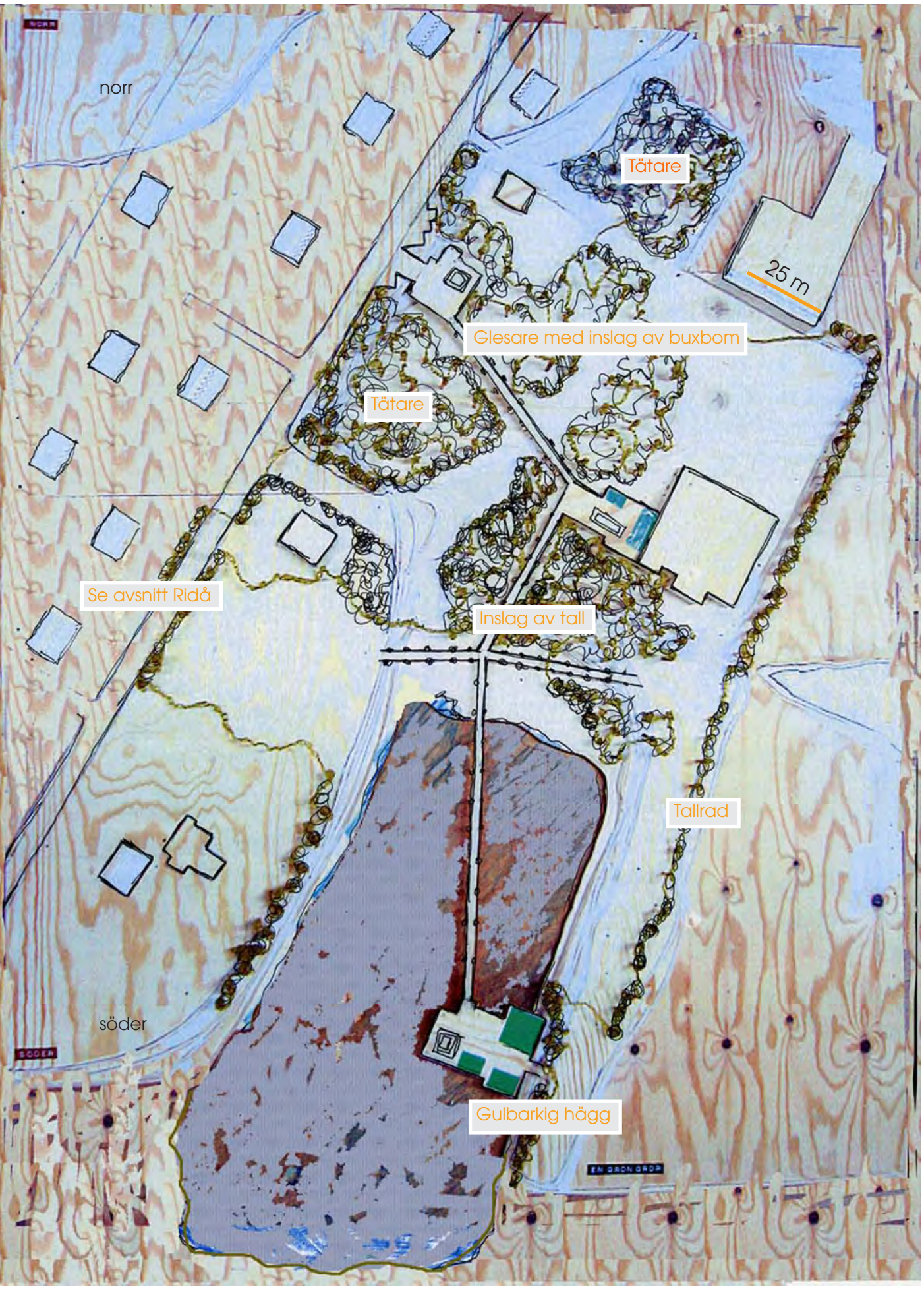
norr
Tätare
25 m
Glesare med inslag av buxbom
Tätare
Se avsnitt Ridå
Inslag av tall
Tallrad
söder
Gulbarkig hägg

Bland vegetationen I

En ekskogsplantering kan ge stora möjligheter att skapa en tilltalande miljö med rikt växt- och djurliv. I och med sin långa livslängd så ger eken en varaktighet så väl biologiskt som kulturellt. Ek odlas lättas tillsammans med andra lövträd och spontant inspridda träd- och buskarter kan gynna eken i etableringsstadiet. Ett utbyte som redan pågår av sig självt i området.

Sammansättningen av skogsvegetationen i cementgjuteriområdet bygger på Trolleholmsmodellen, en modell som används inom skogsbruket för att få jämna årsringar och kvistren stam. I modellen ingår trädslag med varierade ståndortskrav vilket gör att den fungerar i områden med både torra och fuktiga partier.

Modellen skulle fungera i cementgjuteriområdet och skiljer sig inte mycket från den vegetationen som finns där idag. Enligt modellen går i fuktigare partier ask, glasbjörk och klibbal in som huvudträd. Avenbok trivs på sluttningar och på krön, lind i nedre delar av sluttningar och häggen i de lägre partierna. Klibbal och Glasbjörk används som amträd och planteras över hela området. De är snabbväxande och påskyndar etableringen av ek.

Fältskikt i skogen kan styras mot lundkaraktär med inslag av bland annat gulplister, vitsippa, ekorrbär och buskstjärnblomma. (Gustavsson, 1999, s 225-229)

Skogsplanteringen styrs till olika grad av täthet i krontaket. I närheten av den stora byggnaden finns ett område med glesare trädskikt vilket ger ett öppnare krontak. Glesheten gynnar undervegetationen. Här etableras buxbom i grupper. Buxbomen kan även klippas. Bakom den stora byggnaden finns ett område med inslag av tall med både tätt och glest krontak. I området närmast vägen och mot industriområdet styrs planteringen mot ett slutet krontak.

Revingevägen kantas av vegetation likt en ridå (se avsnitt Ridå). Mot idrottsområdet finns en rad av tall och vid plattformen på vattnet planteras gulbarkig hägg. Successivt kan vegetation tillåtas vandra in runt dammen eftersom total igenväxning kan förhindras av betande får.

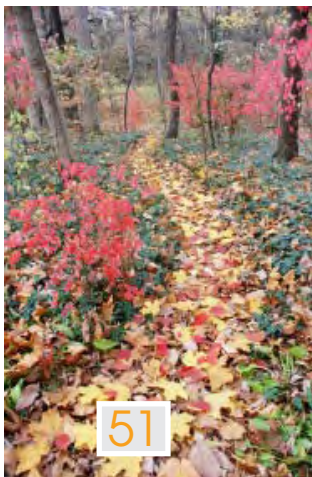

bildkälla: Inspirationsbild till träspängerna i området taget av Ulf Olsson 2003

bildkälla: Damm gjord av Ekologgruppen i Landskoron, www.ekologgruppen.se 2003

Bland vegetationen II

Ekskogplantering som bygger på Trolleholmsmodellen

Huvudblandning i % slumpvisplantering:

Trädskikt	
Querqus robur - *skogsek*	20
Querqus petraea - *bergek*	10
Alnus glutinosa - *klibbal*	15
Carpinus betulus - *avenbok*	10
Fraxinus excelsior - *ask*	5
Underväxt	
Betula pubescens - *glasbjörk*	10
Prunus padus - *hägg*	5
Tilia cordata - *skogslind*	5

Inblandning i % gruppvisplantering:

Buxus sempervirens - *buxbom*	3
Crataegus monogyna - *hagtorn*	5
Pinus sylvestris - *tall*	5
Ribes alpinum - *måbär*	5
Viburnum opulus - *skogsolvon*	2

Skogsplanteringen görs med 1-3 års landskapsplantor med täckrot i juli-sep med ett planteringsavstånd på 1-2m. Täckgröda som vitklöver, humleluzern och lupin kan minska konkurrens av ogräs och sås året efter planteringen där större barjordsytor tagits upp. (Statens Naturvårdsverket, 1989, s38-39) Fläckmarksplantering är en annan metod som kan bli aktuell i området eftersom vegetation redan är etablerad. Bar jord tas upp direkt intill plantan. Jorden täcks med exempelvis flis för att minska ogräskonkurrens och ge skydda mot avdunstning. (Gustavsson, 1999, s195) Rätt anlagt och skött bör området efter ca 15 år ha en tydlig karaktär av skog.

Ett enkelt kostnadsförslag:

Plantering och inköp av landskapsplantorna kostar 14 kr/st. Kostnaden för skogen skulle grovt räknat blir ca 103 000 kr räknat på 7300 kvm planteringsyta och 1 planta/ kvm. Kostnad för markberedning, viltstänggsel, etableringsskötsel tillkommer. Genom att anlägga skog bli området relativt självgående efter det att skogen etablerats och kräver ingen intensivskötsel i jämförelse med en park. De aktiviter som kan finnas i området kan även syfta till att upprätthålla området.

Trätrall beräknas kosta 400kr/kvm och trästolpar 800kr/löpmeter inklusive fundament och montering. Spängerna med plattformarna skulle ge en yta på 1700kvm trätrall med en kostnad på 680 000kr. 1 stolpe per 3m ger ca 200st stolpar räknat på trätrallensomkrets som blir ca 700m. Varje stolpe är minst 6m vilket ger 1200 lpm och en kostnad på 960 000kr för stolparna. Kostnad för träspängerna skulle blir grovt räknat 1,7 milj. (Kostnadsberäkningen baseras på uppgifter från Markprojekteringskursen 2003 Alnarp SLU.)

Ingår dammen i Kävlingeåprojektet finanseras och planeras den genom det.

För att kunna bygga skogen och spängerna behövs en utförlig arbetsbeskrivning för projekteringen av området och en skötselplan som kan utföras av en etablerad anläggningsfirma.

Planera för olikheter

En nod i ett större sammanhang

Besökplats Harlösa. Ett naturcentrum på initiativ av bybor i samarbete med föreningar och andra verksamheter. Ett allaktivitetsområde

Kävlingeån bildar kommungräns för Lunds och Eslövs kommuner och inte långt ifrån Harlösa finns Sjöbos och Hörbys kommungränser. Den geografiska placeringen gör att området kan fungera kommungränsöverskridande och användas av kommunernas skolor. Studiedagar med varierande teman skulle vara en passande aktivitet.

Harlösa ligger i mitten av Kävlingeåns avrinningsområde och ett ekomuseum och informationscentra för Kävlingeprojektet kan fungera här. Det kan även passa som uppsamlingsområde för andra aktiviteter kopplat till landskapet. Exempelvis ornitologisk verksamhet vid Krankesjö och Vombsjö och Skåneleden som passerar Harlösa. Det finns planer för ett våtmarksområde vid Vombsjö och naturområde vid Revingehed. Aktiviteter i dessa områden kan kopplas till naturcentrat i Harlösa.

Viktigt är att området kan fungera för olikheter. Uppbyggnaden och förvaltningen kan bygga på ett samarbete med de föreningar och verksamheter som kan tänka sig använda sig av det. Något som kan främja nätverkande och oförutsedda länkar mellan olika aktiviteter.

Finansiering är en bit som kräver stor kreativitet och uppfinningsrikedom. Sponsring och stöd från olika håll behövs. Visionen kan bland annat uppfylla krav som Region Skånes miljövårdsfond ställer för att få miljöbidrag. De ger bidrag till verksamhet som förbättrar miljösituationen i Skåne och bidrar till en ekologisk hållbar utveckling. Fonden har de 15 nationella miljömålen som övergripande mål. Från Region Skånes Näringslivsutveckling som stöder verksamheter som arbetar med lokala utvecklingsprojekt skulle det även gå att söka medel från. (www.skane.se 2004) Sponsring från något stort skogsbolag kan också vara tänkbart.

Hur ägarförhållandet kommer att se ut framöver är svårt att säga och från idé till verklighet är det en bit. Viktigt är att idéerna och tankarna finns. De kan hjälpa till att förändra synen på området, från skräpområde på fel plats till något potentiellt på rätt plats. Och fast omloppstiden för visionen är lång så finns den trots allt och kan bli verklighet.

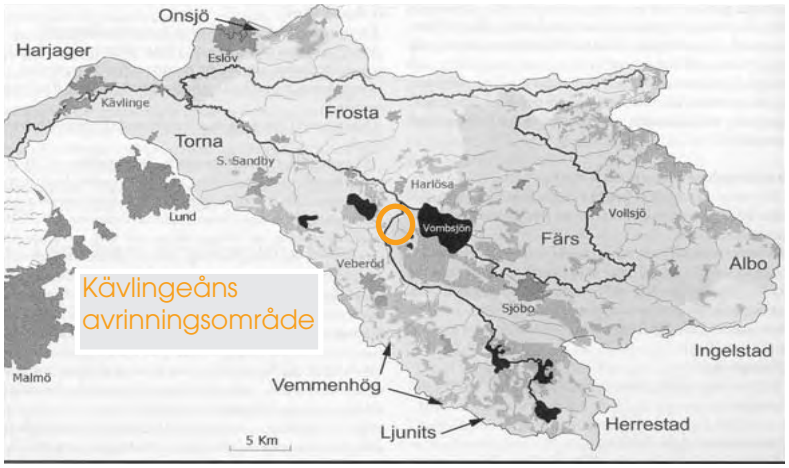

bildkälla: Ekomuseum Kävlingeån, L Lewan 2002

Vombsjö

Kippt buxbom i ekskogen

Syfte med den blå/gröna gropen

Visionen *Den blå/gröna gropen ett naturcentrum i Harlösa* syftar bland annat till att ge kunskap och information om naturen och människan i landskapet. Ett område till för att testa, experimentera och uppleva i. Aktiviteter som kan berätta och förklara hur vi påverkar landskapet. Gropen i sig berättar om en form skapad av människan. Uppbyggandet av skogen kan berätta om hur skog fungerar och hur man kan forma den, dammen lika så.

Ekskogen och dammen syftar till att ge en varaktighet så väl biologiskt som kulturellt. Aktiviteter i området kan framförallt riktas till barn och ungdomsverkasamhet. Förhoppningsvis kan sambandet mellan skogen och aktiviteterna bygga upp ett pågående och varaktigt område.

Visionen syftar lika så till att förändra synen på området, från skräpområde på felplats till något potentiellt på rätt plats. Området ska fungera för olikheter. Uppmuntran till samarbete mellan föreningar och verksamheter som kan tänka använda sig av det kan främja ett nätverkande inom vilket krockar där oförutsedda länkar mellan aktiviteter förhoppningsvis kan uppstå och skapa bärkraft.

Illustrationsplan till ridå vid Revingevägen

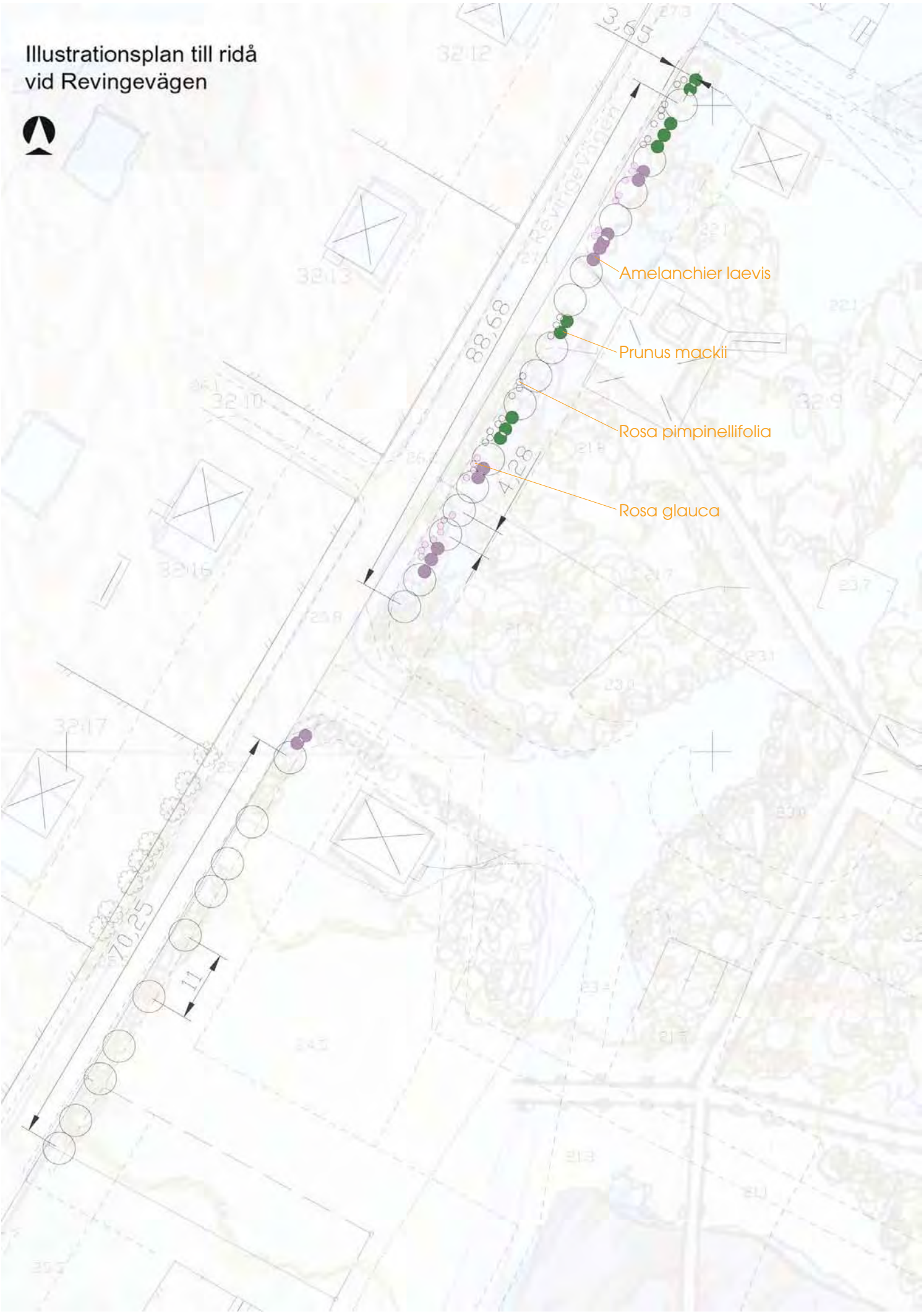

Ridå, en avskärmning

Visionen *Den blå/gröna gropen ett naturcentrum i Harlösa* är inget som byggs på en dag. Det som kan göras i nuläget är en ridå av vegetation som planteras längs med Revingevägen mot det gamla cementgjuteriområdet och grustäkten. Ridån förstärker den södra infarten till Harlösa och avskärmar grustäkten något från vägen. Den kan även ses som ett första steg till förverkligandet av visionen Den blå/gröna gropen ett naturcentrum i Harlösa.

Förslaget består av 25st stora träd som bildar stommen till ridån. Träd som planteras minst 3m från vägkanten enligt Vägverkets bestämmelse. Avståndet mellan träden varierar från 4-11m. Under träden planteras 23st buskträd och 39st rosor med varierat intervall. (se illustrationsplan). Ridån kan ses som ett filter mellan grustäkten och villaområdet. Den kan börja tidigare och fortsätta längre in i Harlösa vilket skulle hålla samman samhällets bebyggelse något mer.

Stommen är genomgående längs hela vägen och 5 alternativ till val av träd är framtaget. Alla alternativen förstärker gaturummet och ansluter till det som redan växer i villaträdgårdarna. Det som växer i villaträdgårdarna är av varierande karaktär, björk, lönn, gran, oxel, tuja, syren, fruktträd mm Första delen av ridån är framför en äng och har ingen undervegetation eftersom det kan bli aktuellt med bebyggelse. Trädraden kommer att skärma av gatan något för den ny bebyggelse. Den andra delen framför det gamla cementgjuteriet har undervegetation av daggros med rosa blommor, vit pimpinellifoliaros, koreanskt try och häggmispel (se växtlista). Undervegetationen ska skapa en trädgårdskänsla som relaterar till villaområdet.

Som förslag till stomme ges tre olika lönnar. Den vanliga skogslönnen och två olika rödbladiga skogslönnar som skapar kontrast i färg till den vegetation som redan finns efter vägen. Lönnen skulle ge trädraden en kraftfull karaktär. Ett träd som inte är lika kraftfullt till karaktären är fågelbäret. Det blommar vitt på våren och skulle ge ridån ett nättare uttryck. Det femte alternativet är kinesisk poppel med tidig

bildkälla: www.goggle.se/images

Växtlista till ridån

Koreanskt try

Daggros

Finlands vita ros

Fågelbär

Kinesisk poppel

Häggmispel

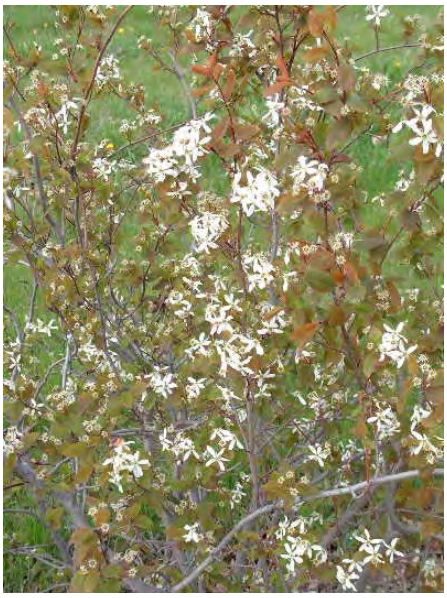

Skogslönn

Rödbladig skoglönn `Crimson King´ och `Schwedleri´

Växtlista baserad på Splendorplants plantskolekatalog från 2003.

Buskar:

Finlands vita ros 1,5-2,5m hög, vita-krämvita fyllda blommor i juni.
Kvalitet: busk co 3,5l, 10-fler 54kr/st.
- Rosa piminellifolia `Plena´ *finlands vita ros*

Daggros sort Nova E 2-3m hög, tätvuxen, blommar rikligt med halvdubbla milt rosa blommor, härdig och motståndskraftig. Kvalitet: busk co 3,5l, 10-fler 45kr/st.
- Rosa glauca `Nova´ *daggros*

Häggmispel med kopparfärgde blad vid knopprickning, rent vita blommor, höstfärg orange, 4m hög, tålig. Kvalitet: busk co 3,5 l, 10-fler 105kr/st.
- Amelanchir laevis fk `Bäcklösa´ *häggmispel*

Koreanskt try 2-5m hög, gulvita doftande blommor maj-juni, lysande rödabär i augusti, anspråklösa ståndortskrav. Kvalitet: sol co 100-125, 297kr/st.
- Lonicera maackii *koreanskt try*

Träd:

Rekomenderad kvalitet på träden för att få god etabering är högstam 180, omplanterat 3x med stamomfång 14-16.

Skogslönnen 20-25m, park- och alléträd i sol till halvskugga, bred krona med kraftiga grenar, trivs i de flesta jordar. 1470kr/st
- Acer platanoides fk Ultuna E *skoglönn*

Rödbladig skogslönn 12-15m, park- och alléträd med vackert bladverk, behåller den röda färgen över säsongen. 1610kr/st
- Acer platanoides `Crimson King´ *röbladig skoglönn*

Rödbladig skoglönn 12-15m hög, park- och alléträd som trivs på väldrenerade jordar, tål torka och lätt skugga. Bladen röda vid knoppsprickning sedan olivgröna med röda bladnerver. 1610kr/st
- Acer platanoides `Schwedleri´ *rödbladig skoglönn*

Kinesisk poppel 12-15m hög, vitaktig grågrön slät bark, tidig lövutsprickning, elegant växt sätt med tunna hängande grenar och friskt lövverk. 1472kr/st.
- Poppulus simonii *kinesisk poppel*

Fågelbär 15-20m hög, snabbväxande, vita blommor i maj, svartröda frukter i juli, fin orange höstfärg, röd stam. 1380kr/st.
- Prunus avium E *fågelbär*

Prisuppgift för de olika ridå alternativen med:

Skogslönn	43020kr
Rödbladig skogslönn `Crimson King´	46520kr
Rödbladig skogslönn `Schwedleri´	46520kr
Kinesisk poppel	43520kr
Fågelbär	40770kr

Kostnad för anläggning och skötsel i etaberingsfasen tillkommer. Vid anläggning är det viktigt att växtbäddarna görs ordentligt och att växterna skyddas mot torka och ogräskonkurrens.

Den nedsänkta trädgården

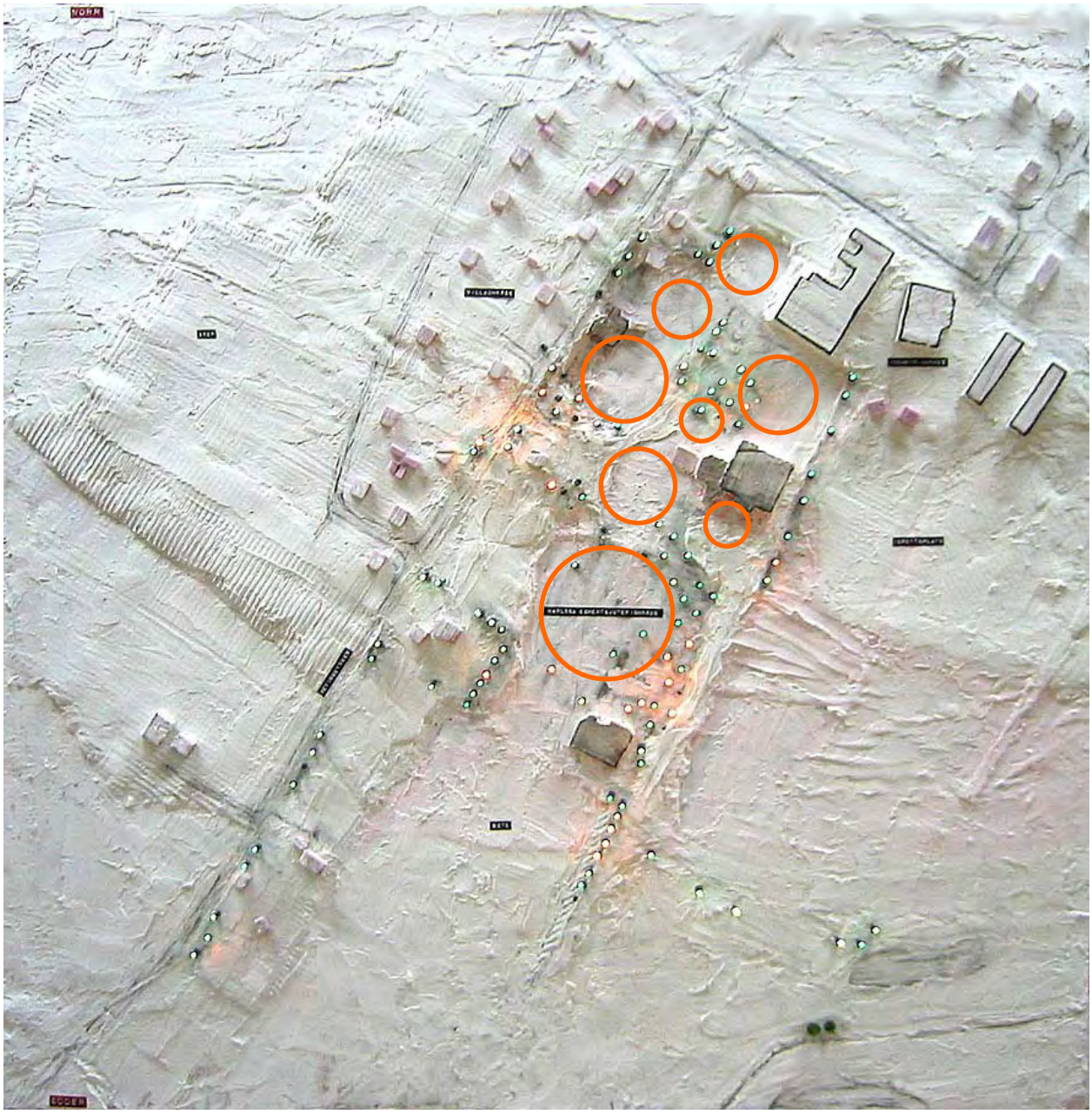

Visionen *Den blå/gröna gropen ett naturcentrum i Harlösa* kräver en del insatser för att förverkligas. Ett enklare alternativ till att ge området ett inbjudande utseende är att skapa mindre trädgårdsrum med vegetation som för tankarna vidare till något som inte är industri. Ringarna visar ställen där de mindre trädgårdsrum kan skapas. Nedsänkningen av området ger ett varmt och torrt klimat som är gynsammt för bland annat bärbuskar och frukträd.

Fruktträd (äpplen, päron och körsbär) och bärbuskar (krusbär, röda- och svartavinbär) skulle ge området en helt annan karaktär. Andra träd som skulle ge ett inbjudande intryck är den kritvita himalayabjörken och gulbarkig häggen med sin guldbruna stam. Kivi, vinstockar, klängrosor kan klättra på de gamla traverserna. Benved med gulröd höstfärg och lysande karminröda frukter, väldoftande ungersk syren med friskt bladverk, koreanskt try, doftschersmin, buskrosor, fikon, sparris, och smultron är andra växter som kan användas till att skapa en nedsänkt trädgård. Trädgårdstankarna är något som även kan integreras i visionen *Den blå/gröna gropen ett naturcentrum i Harlösa*. En skogsträdgård i ekskogen.

Klättrande kivi på traversen, blommande rosor i rosa och äppelträd i cementgjuteriområdet

Epilog, efterord, efterspel

”Jag byggde en holk och klippte en fågel i buxbom”
Det är studiedag för barnen från de närliggande skolorna i Eslövs, Lunds, Hörbys och Sjöbos kommun. Temat för dagen har varit djurlivet i skogen.

Pensionären Moa och Linné har rullat ut med sina rullatorer till en av plattformarna. *”Det är som att bli barn på nytt tänk att få vara bland trädkronerna igen. Jag minns hur vi som barn klättrade i de gamla ekarn.”*

I den stora byggnaden håller de Handikappades riksförbund i Skåne på att ordna en seminariedag på ämnet tillgänglig natur. Spängerna i området gör det möjligt för många att uppleva träd från hög höjd.

Den stora byggnaden fungera som allaktivitetshus. Här ordnas mässor för närliggande föreningar och företag. Fältbiologerna och ornitologerna brukar hyra lokalen för studiecirklar och andra ungdomsaktiviteter. I en liten del hyr en man i byn in sig. Han renoverar och säljer italienska veteranmotorcyklar. Han håller även på att öppna ett litet kafé där han tänker sälja italienska delikatesser. Här finns också en enkel övernattning för de som går Skåneleden. I gästboken har ett par från Nya Zeeland berättat om sina upplevelser i Sverige.

Det senaste projektet i området är ett ekomuseum som ska inrätta i den stora byggnaden. Museumet ska berätta om de naturområden som finns i närheten och Kävlingeåprojektet. Dammen som finns i området ingår i Kävlingeprojektet och anlades av Ekologgruppen från Landskrona. Att direkt kunna uppleva det museet berättar om tycker många besökare är bra.

Ortens dagmammor använder sig flitigt av området. Det brukar ta med sig sina barn och hjälpa till i den skogsträdgård som anlagts av Harlösas skolbarn i ekskogen. Gudrun och Hans brukar gå här varje dag med hunden Tess. Det tycker det är perfekt att kunna via området ta promenaden som leder över Kävlingeån till det stora naturområde. Där har det en gång varit ett militövningsområde. En verksamhet som gett ett spännande landskap att ströva i. I Harlösa har det skapats en besöksplats likt Putteland vid stationshotellet i början av 1900-talet.

Det var 15 år sedan en arbetsgrupp i byn började arbeta med att förändra området. Det var lite si och så med finansieringen. Med bidrag och sponsor pengar lyckades man köpa tomten och bygga skogen och spängerna. Tomten ägs idag av Harlösa byalagsstiftelse och förvaltas av de som använder sig av det, skolor, föreningar, privatpersoner mfl. De har fått pris från Eslövs Kommun för bästa ideella initiativ.

En ridån av vegetation anlades för att skärma av området och förstärka den södra infarten till Harlösa. Olika aktiviteter har kommit och gått. Visionen om en *Den blå/gröna gropen ett naturcentrum i Harlösa* blev aldrig av. Det var 50 år sedan. En del ek och tall har vuxit sig stora i området och bildat en skog.

Ignasi de Solà-Morales (1992) resonerar kring Plats: permanens eller produktion och *ser konstverk som produkter av en vilja - ett subjektivt begär av att manifestera en vision av världen, inte genom symboler eller bilder, utan genom nya och föränderliga rumsupplevelser. Den samtida platsen bör vara en korsväg och den samtida arkitekten måste ha talang till att uppfatta den som sådan. En korsväg som produceras genom mötet mellan nuvarnade energier och som resulterar från kraften hos produktiva mekanismer som förmår alstra intensiva, produktiva chocker.*

Solà-Morales funderingar är något som jag hoppas kunna relatera till med det som uppstått i arbetet med Harlösa Cementgjuteriområde. Hur berättelsen slutar är det ingen som vet men allt pågår och fortsätter att röra sig och skapa händelser som formar.

Källor - till de tre delarna i examensarbetet

Deltagare:
Arbetsgruppen: Johan Norén, Caj Lindholm, Ann-Charlotte Engstrand, Uffe Olsson
Markägare: Ulf Jutare
Eventuellt ny markägare: Claes Ekström
Eslövs Kommun: kommunstyrelsens politiker, planarkitekt Astrid Avenberg-Rosell, miljöchef Ingela Nyberg, ekolog Anna-Karin Linusson.
Biologi från Lund: Lillmor Lewan
Skåneornitologerna: Kennet Bengtsson
Ekologgruppen från Landskrona: Kalle Holmström
Region Skånes miljövårdsfond: Malin von Post

Skriftliga referenser:
Björkelund G, 1952, *Harlösa sockens historia,* Harlösa
Dagens Nyheter, 2004, *Haikun tar sig friheter,* lördag 4 april
Cooper J.C, 1997, *Taoism en introduktion*, Stockholm
Gustavsson R, 1994, *Det nya landskapet*, Jönköping
Kandinsky W, 1994, *Om andligheten i konsten*, Uddevalla
Lewan Lillmor, 2002, *Ekomuseum Kävlingeån från källor till Öresund*, Region Skåne
Karlsson J, 2000, *Harlösa byn som tågen drog ner från Harlösabacken,* Eslöv
Nilsson F, 2002, *Konstruerandet av verkligheter - Deleuze*, tänkande och arkitektur
Morales I, 1992, *Plats; Permanens eller Produktion*
Sandqvist T, 1998, *Det fula,* Stockholm
Splendors plantskolekatakog från 2003
Statens Naturvårdsverket, 1989, *Nytt landskpet - om efterbehandling av mark*, Solna
1999, Sveriges Nationalatlas, *Atlas över Skåne,* Uppsala
Tunbjörk L, 1993, *Landet utom sig,* Stockholm
1998, *Vegatationstyper i Norden*, Köpenhamn
Vilks L, 1995, *Kameler går på vatten*, Nora
Översiktsplan för Eslöv 2001

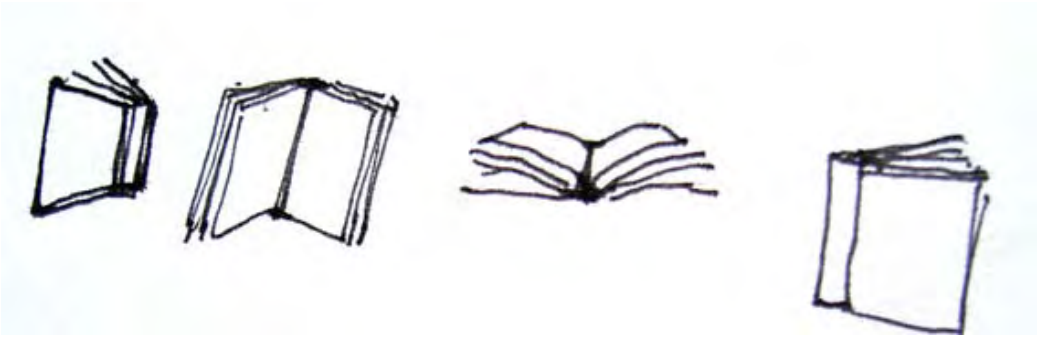

Litteratur som jag tittade i och tänkt läsa mer i:
Bosrup N, 1998, *Barsebäck efter avveckling*, examensarbete Alnarp SLU
de Zegher C och Wigley M, 2001, *The Activist Drawing - Retracing Situationist*, New York
Casells M, 2001, *Informationsåldern*, Göteborg
Huizinga J, *Den lekande människan*, Stockholm 1945,
Jellicoe G, 2004, *The landscape of man*, London 1987
Landskap - Landscape, utställningskatalog till Carin Ellbergs utställning på Dunkers 2003
Ramirez J.L, 2002, *Strukturer och livsformer - om teknik och social design*, Göteborg
Rampell L, 2003, *Designatlas - en resa genom designteori 1845-2002*, Stockholm
Tunbjörk L, 2002, *Home*,
Vilks L, 2002, *T.O.A Teori om allting*, Malmö
Vilks L, 1987, *Konst & Konster*, Lund

Annan litteratur:
Bergsjö A, 1983, *Efterbehandling av täcker och tippar*, Alnarp
Runeke P, 1996, *Täckten i landskapet*, examensarbete Alnarp SLU
Sandin G, 1987, *BJHJ Lunds stadsjärnvägar 1901-1939*, Lund
Statens Naturvårdsverket, 1981, *Ny grönska efter grustäckt*, Solna
Vollbrecht T, 1996, *Jakten på ett brott i dagen*, examensarbete Alnarp SLU

Arkiv:
Kartmaterial från Lantmäteriverktet i Malmö

Internet:
www.eslov.se
www.harlosa.nu
www.gettyimages.se
www.goggle.com/images
www.lm.se
www.skane.se
www.scb.se

Bilder:
Bilder utan källhänvisnig är producerade av Helena Eriksson

Summary

This degree thesis is situated around a straight and not to complicated project. It is about changing of a gravel pit. I tried to find other methods. I wanted to test my ability to act and think more open-minded. A method more like the way an artist works.

The gravel pit is situated in the little village Harlösa in Eslövs municipality. In the village there are a lot of people that think that the gravel pit is repulsive. A group of people from the village community in Harlösa started to look at the possibility to change this area. I started to work with that group in the spring 2003.

The degree thesis contain of three parts:
Part 1 are pictures in different shapes and materials and is the main part in the thesis
Part 2 a document that tells about Harlösa and the changes of the gravel pit.
Part 3 is a calendar that shall show the work process.

The material tells about to see and be a ware of the landscape, to feel the landscape and to change the landscape. The story that has developed tells about an area situated at a wrong place but would in another situation become an area with potential and beauty. It is a material that tries to change the way of seeing thing, to say thing in a different way. The material will inspire to take other directions.

A vision about a blue/green hole a nature centre in Harlösa developed. The area will contain both biology and culture. The form is an oak forest with a pond and footbridges in wood up in the air. An area for everybody, a place there differences can meet, a place with activity that encourage to experiment and to experience in. Some alternatives solution developed, a curtain that will shield the area from the road and make the entrance in to Harlösa more representative and some thoughts about a sunken garden. The alternatives can also sees as beginning steps to realise the vision.

My roll as a landscapes architect became to be the one that inspire to see how the area could change. I tried to tell about the landscape in many different ways. The work was about to play unlimited and about a will to investigate the reality and to create new experience of the room.

Processen är rund eller fortsätter

En kalender som berättar om ett rörligt arbete

del 3

Examensarbete i landskapsarkitektur 20p
serienummer 2004:12

Utövare: Helena Eriksson
Handledare: Allan Gunnarsson

The process is round or continue
A calender that tells about a mobile piece of work
part 3

A degree thesis in Landscape Architecture

Institutionen för landskapsplanering SLU Alnarp
The Department of Landscape Planning SLU Alnarp
2004-08-16

Prolog, förord, förspel

Jag trodde inte jag var en person som samlar, men under åren på landskapsarkitektprogrammet har jag kommit på mig själv samlandes på vitt skilda ting. Omsättningen av de vitt skilda tingen har inte varit stor. Jag har gått runt och tittat, lyssnat en del, sagt något ibland men inte deltagit så mycket utan mest samlat. När utrymmet blivit för trångt har jag gjort en liten kristallkrona av krossat glas. Behovet av att omsätta har därför vuxit. Examensarbetet har kommit att fungera som omsättare. Jag har tillåtit mig att testa och använda mig av det som legat undanstoppat, nästan bortglömda ting. Jag räknar inte med att alla kommer att kunna ta till sig och förstå det jag gjort men hoppas att det väcker samtal och diskussioner om oss, om landskapet, om olika sätt att se och förstå, förändra och påverka, fysiskt och icke fysiskt. Några kommer att bli ledsna, några glada, några arga, några förundrade, några tomma och några fyllda. Några kanske rent av börjar prata i metaforer. Kan hända att arbetet även når det landskap som ligger bortom horisonten.

Hur ser verkligheten i egentligen ut? Vårt medvetande kan inte behärska allt och begränsar därför vad vi uppfattar av omvärlden. Vi faller ofta in i ett vaneseende och bestämmer oss för hur verkligheten ser ut och har många gånger svårt att omfatta det vi inte redan tror oss veta. Däremot har våra sinnen en förmåga att uppfatta ofantligt mycket mer än vad vi blir medvetna om. Tänk vilka världar vi kan konstruera och upp-leva när hörsel, syn, lukt, känsel och smak får totalt spelrum. Alltför ofta glömmer vi även bort våra egna mått, vi är små i förhållande till luften, himlen, vattnet, marken, skogen och berget. Arbetet har därför kommit att handla om att se och förnimma landskap, att inta landskap och att förändra landskapet.

I arbetet har jag tittat på hur saker ser ut och ägnat mig konster, olika sätt att göra saker på. Jag har sökt kunskap genom företeelser som konst, kommunikation, upplevelse, natur, människa och möte. Handen, görandet har kommit att få en central roll i arbetet. Möten och samtal med människor har varit en viktig ingrediens. Det som sedan har omsatts har till största del fått bilden som form. Det är inget vetenskapligt arbete och jag påstår inget nytt utan mycket har kommit att handla om att vara människa och att möta andra människor, så den akademiska objek-tivitet och de ramar dit till blev liggandes under några tunga böcker. Jag har försökt att låta allt göra det faktiskt gör, eller panta rei, allting flyter. Har försökt med både och, inte antigen eller, att i ena stunden vara enkel och i den andra vara komplex. Haft roligt och trå-kigt. Försökt hålla processen så öppen som möjligt.

Examensarbetet kretsar kring en grustäkt i Harlösa, ett litet samhälle i Eslövs Kommun. En grustäkt som i sitt nuvarande sammanhang upplevs av många i byn som motbjudande. Våren 2003 började jag att samarbeta med en arbetsgrupp ur Harlösa byalag som fått i uppgift att se om det skulle gå att förändra området. Ett arbete som resulterade i tre delar.

Del 1 bilder i varierande former och material, och huvuddelen i arbetet.
Del 2 ett dokument som berättar om Harlösa och förändringen av en grustäkt.
Del 3 den här kalendern som ska synliggöra den process arbetet ingått i.

Arbetsgruppen bestående av Johan Norén, Caj Lindholm, Ann-Charlotte Engstrand och Uffe Olsson kom att få betydande roll. En grupp som jag inte skulle kunna ha varit utan. Jag har likaså fått fint stöd av Eslövs Kommun genom Astrid Avenberg-Rosell. Tack Allan för ditt tålamod och att du har låtit mig hållas i min brokiga värld. Tack Louise och Mårten för lyssnandet. Och tack alla som har råkat komma i min väg och bidragit med intressanta samtal om landskapet och människan.

Innehåll

Prolog - 5

Inledning - 9

Upplevelse — första veckan - 11
Människa — förhållningssätt - 13
Natur — att vara där - 15
Natur — i grustaget - 17
Konst — arbetssätt - 19
Kommunikation — samtala - 21
Kommunikation — landskapsbilden - 23
Konst — material och stämning - 25
Natur — det fula - 27
Människa — resonera - 29
Upplevelse — resa och mål - 31
Upplevelse — ofokus - 33
Kommunikation — design som handling - 35
Människa — panta rei - 37
Människa — konkretisera - 39
Kommunikation — händelser som pågår - 41
Möte — profiler - 43
Möte — plats; permanens eller produktion - 45
Kommunikation — flickan och arkitekten - 47
Människa — planerade och oplanerade gränser - 49
Kommunikation — ägarförhållanden - 51
Natur — mogna - 53
Möte — det oprecisa - 55
Kommunikation — årsmöte - 57
Kommunikation — framtid - 59
Kommunikation — realisera - 61
Möte — tidningsnotiser - 63
Upplevelse — språket - 65
Människa — sätta in i pärmen - 67

Epilog - 69

Källor - 71

Summary - 73

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE I CEMENTGJUTERIGRUPPEN, HARLÖSA BYALAG

Datum: 2003-04-22 19:00
Plats: Hos Johan
Deltagare: Helena Eriksson (HE), Lotta Engstrand (ACE), Caj Lindblom (CL), Ulf Ohlsson (UO), Johan Norén (JN).
Vid protokollet: JN

RUNDVANDRING PÅ CEMENTGJUTERIOMRÅDET
Mötet inleddes med en rundvandring på Cementgjuteriområdet.

EXAMENSARBETET
HE informerade om att hon planerar att starta arbetet den 10 juni och arbeta med detta i ca 6 veckor under sommaren. Därefter kommer arbetet att bedrivas under hösten och HE:s målsättning är att ha allt klart före jul. HE presenterade även sitt program för examensarbetet vilket gruppen även fick en kopia på. Arbetsguppen var mycket positiv till HE planer och påtalade också att HE skall använda gruppen så snart ett behov finns.

MÖTEN I GRUPPEN
Arbetet i gruppen nu kommer in i en ny fas och gruppen inriktar sig på att stödja HE i hennes examensarbete. Damm-projekt som CL fortsätter att driva körs i samråd med HE. Vid dagens möte lämnades även de idéer och förslag som framkommit under gruppens arbete till HE.

DÅ DET GÄLLER AKTIVERING AV FÖRENINGAR KVARSTÅR:

- Försköningsföreningen. CL arbetar vidare. Aktivitet 1
- Scouter. CL arbetar vidare. Aktivitet 2
- Kulturgrupp. JN arbetar vidare. Aktivitet 3

Ett nytt förslag till användning av Cementgjuteriområdet har framkommit. Förslaget går ut på att ett miljöcenter skulle inrättas för fågelskådning mm.

UO lämnade information om hur pengar kan ansökas hos Region Skåne för olika projekt. Om pengar finns kvar då planerna för Cementgjuteriområdet klarnat kan det vara en möjlighet att få en finansiering.

KONTAKTER MED MARKÄGAREN
JN har inte haft kontakt med Mardam Invest, Ulf Jutare, sedan föregående möte. JN informerar markägaren om dagens möte. Alla var överens om att ett möte med markägaren skall hållas då HE har kommit så långt att det finns något att presentera. Målet är att kunna hålla ett möte med markägaren under tidiga hösten. Aktivitet 4

DAMM
CL har fått fortsatt positiva signaler från Ekolog-gruppen i Landskrona. Följande steg kommer att genomgås:
1. Ansökan. CL har skickat in denna.
2. Inventering av inkomna ansökningar.
3. Urval av lämpligaste projekt.

Vi väntar nu på att representanter från Ekolog-gruppen skall komma till Harlösa för inventering av Cementgjuteriområdet. CL bevakar. Aktivitet 5

Det beslutades om 5 aktiviteter som skall utföras till nästa möte: CL 3 st och JN 2 st

Nästa möte i Cementgjuterigruppen: Hålls i slutet av juni hos CL, Revingevägen 20. Datum bestäms i början av juni då HE återkommit med lämplig tid.

Inledning

Examensarbetet är uppbyggt kring ett tydligt och avgränsat projekt en förändring av en grustäkt med tillhörande cementgjuteri. Jag startade arbetet med ett uppdämt behov av att testa metoder av annat slag än jag tidigare gjort. Jag ville testa min förmåga till att tänka och agera friare. Omformulera och ifrågasätta. En metod som mer liknar en konstnärs sätt att förhålla sig till en given uppgift.

Grustäkten ligger i Harlösa ett litet samhälle i Eslövs Kommun. För många i byn har grustäkten med tillhörande cementgjuteri kommit i sitt förfall att kännas motbjudande. En arbetsgrupp ur Harlösa byalag har därför fått i uppgift att se om det kan gå att förändra området. Våren 2003 började jag samarbete med arbetsgruppen.

Denna kalender består av uppslag. Varje uppslag står som gestalt för en vecka. Var för sig, representerar dessa veckor någon tanke eller reflektion som dykt upp under arbetet. Rubrikerna är tagna från det jag sökt kunskap genom, nämligen företeelser som konst, kommunikation, upplevelse, natur, människa och möte. Vissa ämnen och iakttagelser kan ses som irrelevanta och kopplingen till själva arbetet är inte alltid så tydlig. Jag har velat visa det som pågår i och vid sidan om ett projekt. De där mötena som många gånger kan ge andra riktningar och uttryck. Kalendern är ett dokument som jag främst riktar till mig själv. En sammanställning över de tankar som väckts och de ämnen som arbetet kom att kretsa kring som jag kan gå tillbaka till för att utveckla och arbeta vidare kring. För mycket i kalendern redovisas just bara som outvecklade fragment och noteringar, så som kalendrar brukar se ut

Bild på sidospår.

Upplevelse - första veckan

En varm och solig sommarvecka. Bestämde mig för att sidospår var bra. Hade bestämt mig för arbetet efter att ha varit på platsen. Det var veckan efter Jul. Ett lätt snötäcke låg över grustäkten. Åt mosbricka på grillen och tänkte inte på något. Tyckte om den tomhet som jag kände inför uppgiften. Visste att den tomheten skulle leda till något jag inte kunde förutse och det var bra.

Tänkte att det var nog bra att räkna dagarna. Inom den ramen kunde arbetet få röra sig fritt. 20 veckor, 100 dagar skulle det bli. Skaffade en fin bok i vilken jag räknade dagarna.

Tog Pågatåget från Burlöv 10.28, buss 166 från Lund 11.10 till Södra Sandby, buss 157 Södra Sandby 11.37 till Harlösa. Vi var inte många på buss 157, bussföraren lyssnande på radio och nynnade till melodierna. Utanför började landskapet att bölja, korna betade av gräset, luften darrade och på kullarna tecknade sig tallarna mot himlen. Resan gick genom ett grönt landskap.

Grönt som i sin absoluthet blir vilsamt och skönt, kan också tendera till att bli intehetsägande och uttråkande. Wassily Kandinsky beskriver det absolut gröna i Om det andliga i konsten som sommarens färg då naturen genomlevt sin jublande återfödelse, våren, och går in i en självbelåten ro (1994, s 88).

Det är sommar i Harlösa. Enligt Statistiska Centralbyrån bodde det 708 personer i Harlösa 2000. I Ransta det samhället som jag är uppvuxen i bodde det 861 personer år 2000. Där brukar det också vara sommar.

Anteckningar från en dag i Harlösa med min barndomskamrat Tina.

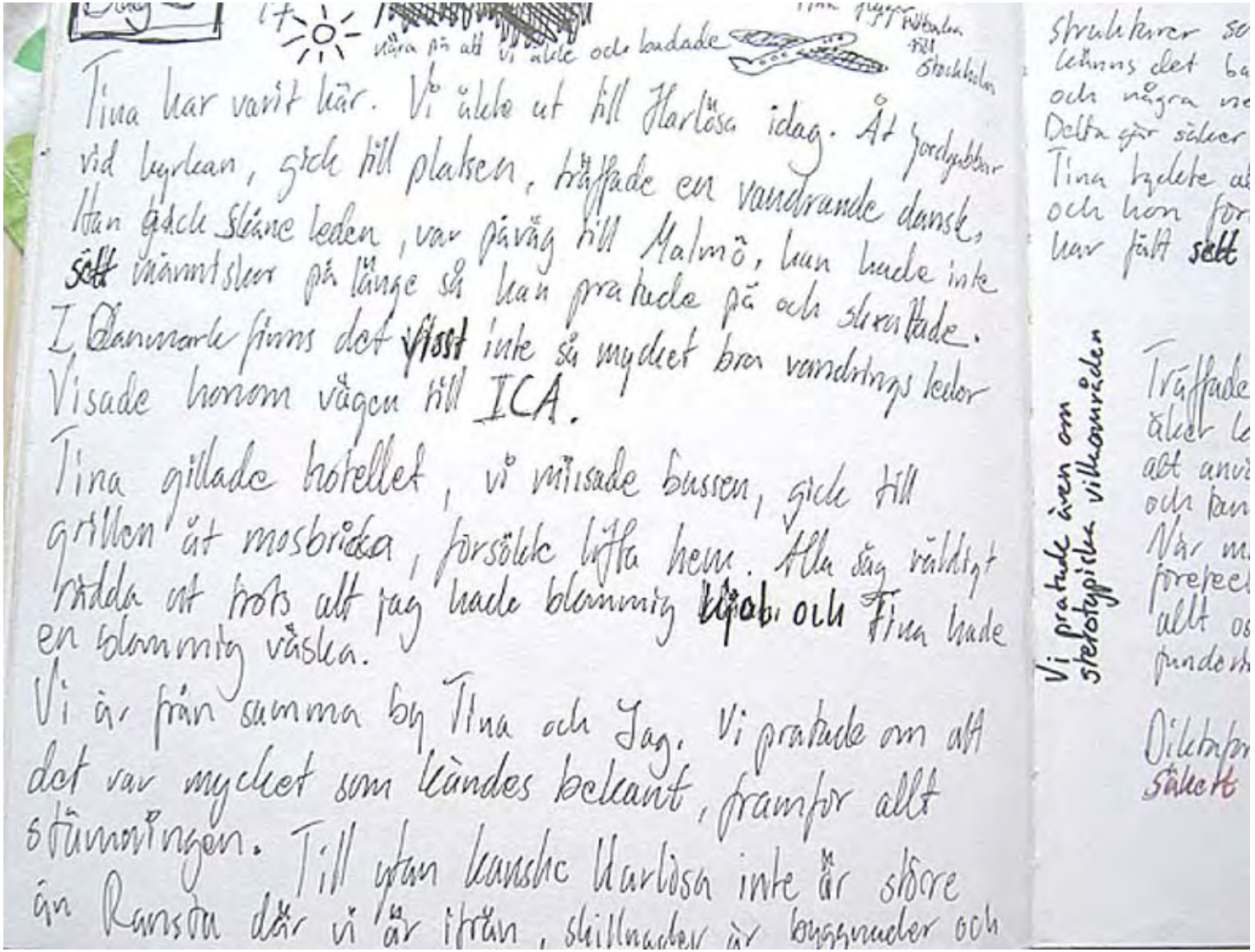

Tina har varit här. Vi åkte ut till Harlösa idag. Åt fordjupbar vid hyrkan, gick till platsen, träffade en vandrande dansk. Han gick Skåne leden, var på väg till Malmö, han hade inte sett människor på länge så han pratade på och strukfade. I Danmark finns det visst inte så mycket bra vandrings leder. Visade honom vägen till ICA.

Tina gillade hotellet, vi missade bussen, gick till grillen åt mosbricka, försökte hitta hem. Alla dag råkdigt hidda ut trots att jag hade blommig kjol och Tina hade en blommig väska.

Vi är från samma by Tina och Jag. Vi pratade om att det var mycket som kändes bekant, framför allt stämningen. Till yttan kanske Harlösa inte är större än Ransta där vi är ifrån, skillnader är byggnader och

Vi pratade även om stereotypiska villaområden

Människa - förhållningssätt

Hade tittat på andra examensarbeten. Kan hända att många var fast i en given form. Letade efter ett förhållningssätt som kunde ge andra uttryck och former. Funderade på att använda mig av taoismen, en gren inom österlänsklivsåskådning som jag vid några tillfällen studerat.

Bildskriftstecknet för tao består enkelt beskrivet av huvud och fötter. Huvudet står för en princip eller början och fötterna som ingriper kraften i en rörelse framåt. (Cooper, 1997, s10) Ett tecken som jag tycker kan beskriva eller stå för en process. Att studera processen och mig själv i den kändes intressant och jag hopades på att det skulle leda till djupare förståelser och kunskaper om det jag kunde tänkas möta på vägen.

Inom taoismen används icke logiska metoder för att ändra riktning. Istället för att söka efter livets syfte söks det efter dess medel. Viktigt är spontanitet, humor, lek, mystik och påpekande av värdet hos det oanvändbara. Inget finns i allt och allt finns i inget är den känsla som uppstår efter att ha läst taoistiska texter. När man tror sig förstå knuffas tanken åt sidan och tvingas till omformulering. (Cooper, 1997, s85-106) Det var just omformuleringar jag var ute efter och ett taoistiskt förhållningssätt kanske kunde hjälpa mig med det.

Vi använder oss av icke-tillvaron, tomrummet, som kräver kan hända mer eftertanke än det fylda, det verkliga penseldragen. Tomhet, en förutsättning för mottaglighet. (Cooper, 1997, s108-111) Mycket inom taoismen överensstämde med de tankar jag tänkt arbetet skulle kunna förhålla sig till. Försökte använda mig av det jag hade framför mig, inte vara på jakt. Vara mer uppmärksam på vad som skedde och uppleva. I upplevelsen kan du känna närvaro, en förutsättning för att kunna se.

Teckning på det oanvändbara i området.

Natur - att vara där

Får naturen i området fortsätta att utvecklas opåverkat kommer det att bli en grön grop, en nedsänkt skog.

Tecknade en hel del på platsen. Det kändes viktigt att vara där. Tyckte om att sitta och teckna i område. Det gick att se det vackra i allt. Området var oförföriskt och i vissa stunder lite skrämmande i sitt förfall. Det kändes bra. Vackert, oförföriskt och skrämmande en kombination som lockade till nyfikenhet.

Teckning på natur som äter.

Natur - i grustaget

Naturen äter. Den gjorde det i grustaget, till och med på bygg-
naderna. Upptäckte hur vegetationen definierade och tydliggjorde
platsen och det skeende den var i. De två orden, naturen äter,
kändes som en väldigt stark kombination, nästan lite otäckt.
Märkligt att det kändes så.

Spännde upp duk på ram

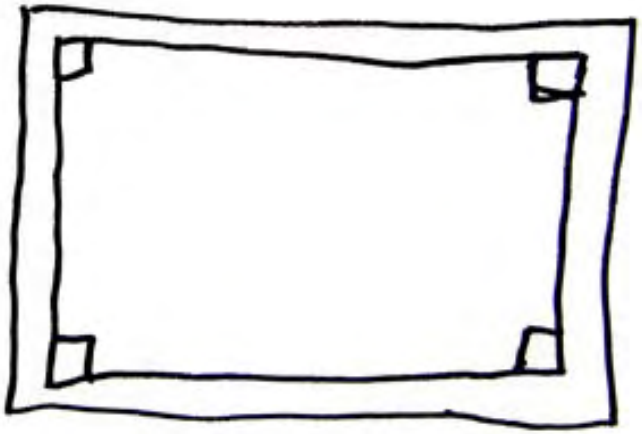

Konst - arbetssätt

Det moderna konstbegreppet är en idé och behöver inte överensstämma med någon yttre företeelse. Konsten blir vad man gör den till. (Vilks, 1995, s8-10) Det moderna konstbegreppet har gjort att konsten flyter och är svårt att bemästra. Mycket av det jag gjorde kändes väldigt dubbelt och odefinierbart. Det var svårt att säga om det var konst eller arkitektur. Lät det odefinierbara vara och använde mig istället av den process ur vilket konst kan uppstå. Hade några års konststudier i bagaget vilket jag nu tog fram på ett mer uppriktigtsätt än vad jag gjort tidigare. Konsten och arkitekturen smältes samman.

Målade, behövde måla. Gillar den känslighet och öppenhet som kommer ur ett måleri. Genom måleriet kunde jag försätta mig i en stämning eller ett tillstånd av koncentration som kunde hjälpa till att förstå se det jag omgavs av och det landskap som jag arbetade med.

På väg till Harlösa med bil.

Kommunikation - samtala

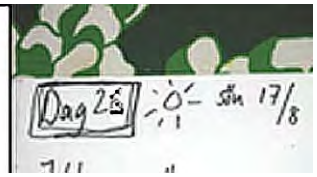

Hade arbetat en del för mig själv. Nu var det dags att kommunicera. Träffade handledare Allan. Visade upp några spretiga målningar och skisser. Han verkade en aning skeptisk men försökte förstå vad jag höll på med. Vi bestämde att vi skulle åka ut till området tillsammans.

Träffade landskapsarkitekt Astrid Avenberg-Rosell från Eslövs Kommun på eftermiddagen. Fick gott stöd av henne. Hon uppmuntrade mig till att vara visionär.

Kände att trots bildernas spretande så engagerade de och skapade en annan delaktighet och nyfikenhet hos betraktaren. Samtalen leddes in på spår som var oförutsägbara. Dagen hade krävt en annan typ av koncentration och jag var rätt så trött när jag kom hem. Hemma väntade mina vänner som var på besök. På balkongen stod hemlagad pizza.

Det blir ett praktiskt arbete där jag vill visa på många olika sätt att se och uppleva landskapet

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE I CEMENTGJUTERIGRUPPEN, HARLÖSA BYALAG

Datum: 2003-08-19 19:00
Plats: SLU Alnarp
Deltagare: Helena Eriksson (HE), Lotta Engstrand (ACE), Caj Lindblom (CL), Ulf Ohlsson (UO), Johan Norén (JN).
Vid protokollet: JN

EXAMENSARBETET
HE informerade och visade hur hon arbetade med sitt examensarbete. Tre ”Utgångslägen” presenterades för gruppen. HE kommer även att träffa kommunen den 16/9 för att informera om arbetet. Gruppen var enig om att det vore bra om kommunen blev engagerad i HE:s arbetet och att HE föreslår intresserade på kommunen att komma ner till Alnarp. Det bestämdes att ett sådant möte skall göras mer förutsättningslöst och att övriga i arbetsgruppen därför inte skall delta.

HE planerar att lämna in sitt arbete v45 och att få tillbaka arbetet för revidering 3:e veckan i december: HE vill ha ett möte med gruppen i början av oktober för att stämma av arbetet innan det lämnas in.

En diskussion fördes även angående hur examensarbetet kunde presenteras för invånarna i Harlösa. Ett förslag är att den stora lokalen på Cementgjuteriområdet används till en utställning.

Ett sätt för HE att få lite kompensation för sitt arbete kan vara att visst material säljs i samband med att arbetet presenteras. UO lovade att höra efter i Byalagets styrelse om det fanns medel att täcka vissa av HE:s resekostnader. Byalaget förfogar dock inte över några större summor. Aktivitet 1

Arbetsguppen var mycket positiv till HE arbete och ser med tillförsikt och spänning fram emot det fortsatta arbetet.

MÖTEN I GRUPPEN
Då det gäller aktivering av föreningar kvarstår:
- Förskoningsföreningen. CL Aktivitet 2
- Scouter. CL Aktivitet 3
- Kulturgrupp. JN Aktivitet 4

Det konstaterades att resultatet från möten med dessa grupper måste komma fram inom en månad annars kommer idéer mm försent för att kunna påverka HE:s arbete. CL och JN lovade att försöka få fram resultat från de återstående föreningarna snarast.

KONTAKTER MED MARKÄGAREN
JN har inte haft kontakt med Mardam Invest, Ulf Jutare, sedan föregående möte. Gruppen var enig om att försöka engagera markägaren och låta honom ta del av hur examensarbetet fortskrider. JN informerar markägaren om dagens möte och att vi vill träffa honom vid ett möte på SLU den 15 eller 17 september. Aktivitet 5

DAMM
CL har ej hört av Ekolog-gruppen. CL tar snarast kontakt med dem för att höra vilka möjligheter Cementgjuteriområdet har att ingå i deras projekt samt få information om tidsplan för deras projekt. Aktivitet 6

Det beslutades om 6 aktiviteter som skall utföras till nästa möte: CL 3 st, UO 1 st och JN 2 st

Nästa ordinarie möte i Cementgjuterigruppen: 7 oktober kl: 19:00 på SLU i Alnarp. Om markägaren är positiv till att träffas i Alnarp träffas gruppmedlemmarna även då.

Kommunikation - landskapsbilden

Träff med arbetsgruppen. Hade kunnat vara nervös men var det inte, trots att allt spretade åt olika håll. Litade på att bilderna skulle visa på ett engagemang från min sida. Försökte förklara på bästa sätt vad jag höll på med och intog ett avväpnat förhållningssätt till det mesta. Fick tillbaka god respons och tänkte att på samma sätt som man önskar att bli förstådd så måste man se och förstå andra.

Det var intressant att se hur den stora bilden över Harlösa i skala 1:2000 med måttet 2 x 2 m fick alla i gruppen att gå i landskapet. Det var kul att kunna peka ut vart man bodde och så vidare. Landskapet är oftast större än en själv, kanske är det lättare att relatera till något som är större än en själv när det gäller landskapet. Skala 1:2000 med både detalj och helhet fungerade bra.

Med resurser skulle det gå att göra vad som helst i gropen. Men vad behövdes i Harlösa?

Tog paus.

Platsrelaterad målning på området, ej platsspecifik.

Konst - material och stämning

Det blev höst ganska snart. Varje materialval blev allt viktigare. Materialen berättar ibland mer än själva bilden om hur det ser ut. Kunde dessa val fånga en stämning? Jag arbetade mycket med bilderna och modellerna som skulle illustrera landskap. Landskapet betyder så mycket, det finns överallt, förändras ständigt, bildar ramarna för livet, är ett populärt motiv i konsthistorien och beskrivs ofta som besjälade.

Vad är då Genius loci, platsens själ? Finns det en sådan. Ibland förundras och fascineras man över platser som tar tag i en. Ofta är nog platsens själ en stund och kan vara lika flyende och föränderlig likt mönstret i ett kalejdoskop. Fast det var inte platsens själ som jag försökte fånga med bilderna och modellerna utan mer den rörelse som landskapet består av och de olika stämningar och händelser som ett område kan innehålla.

etwas Ganz Anderes

Blyertsskiss från området.

Natur - det fula

Hur skulle jag förhålla mig till det fula och att området ansågs motbjudande. Vad är det fula? Det fula har vi lärt oss är det skönas negation. Men är det verkligen så?

Begreppen det sköna, det sanna, det goda kontra det fula, det falska, det onda utforskas i boken *Det fula* av Tom Sandqvist. I den landar resonemanget i att det fula inte är det skönas negation. Negationsparet kan ses som en konstruktion som uppstått ur människan strävan efter det sköna, sanna och goda. Det fula är företeelser på fel plats och beroende av sammanhanget kan det fula mycket väl förvandlas till skönt.

Det fula går det att skriva mer om men jag snuddar nu bara vid det. I bilderna däremot har det fula fått ett större utrymme. Det är inte det insmickrande uttrycket som råder och vissa bilder kan nog ses som rätt fula. Tyckte att det blev ärligare så.

Cementgjuteriområdet har kommit att bli ett område som är på fel plats och uppfattas nog bland annat därför som fult. Att tänka sig området i ett annat sammanhang där det uppfattades som skönt skulle nog gå.

Fika.

Kommunikation - resonera

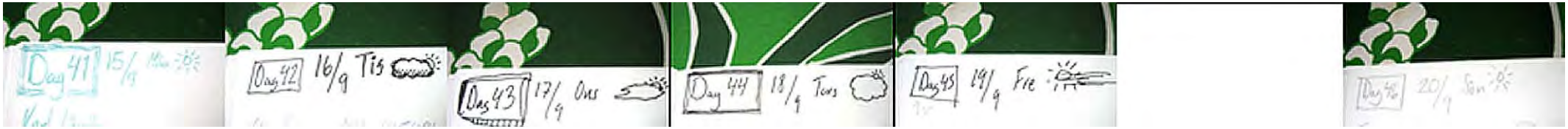

Träff med arbetsgruppen. Vi diskuterade kring vad som skulle kunna uppstå i området om man kombinerade skog och aktivitet. Vi pratade också vad som kunde vara unikt för Harlösa. Arbetsgruppen tyckte naturen och närheten till naturområden som Vombssjö och Krankesjön.

Åkte till kommunkontoret i Eslöv. Träffade planarkitekten Astrid Avenberg-Rosell, miljöchefen Ingela Nyberg och kommunekologen Anna-Karin Linusson. Bilderna engagerade den här gången också. Vi bestämde att jag skulle presentera materialet för några politiker vid ett planeringskommitté möte.

Teckning på området.

Människa - resa och mål

Färdades mot ett mål som var svårt att preciseras utan själva resan, iakttagelserna längs vägen var viktiga, blickandes framåt, bakåt, åt sidan, uppåt, och nedåt. Att stå stilla var omöjligt lika omöjligt som bollen som skulle stanna i luften. Stötte på omständigheter som inte var förutsedda som gav nya riktningar. Målsättningen gick ständigt förlorad och omformulerades ideligen.

Strömmen gick.

Tallteckning.

Upplevelse - ofokus

En märklig vecka. Visste inte riktigt vad som hände. Tappade fokus, hade kanske gjort det tidigare. Fick något att rikta det tappade fokuset på. Åt sill och potatis och det kändes väldigt speciellt.

MÖTE MED MARKÄGAREN, ULF JUTARE, KL: 19:00, 031014, PÅ ALNARP. (MINNESANTECKNINGAR FRÅN JOHAN NORÉN)

HE presenterad det arbete som utförts i examensarbetet och berättade om sina kontakter med Eslövs Kommun. UJ var positiv till uppslagen och speciellt diskuterades uppslag 1, ornitologs anknytning och utveckling av verksamhet i byggnader. UJ lovade att under några dagar tänka igenom kvällens genomgång och återkomma med synpunkter

Ny tid för möte i gruppen bestämdes till 8/12 kl:19:00. UL inbjöds även att kunna delta. HE kommer den 11/12 att presentera sitt arbete för kommunen. Gruppen föreslog att, vid detta tillfälle, även en miniutställning hålls på kommunen i samband med planeringsmötet. HE kontrollerar med kommunen om det är OK. UO kommer i så fall att hjälpa HE med logistiken. Under tiden fram till nästa möte tar CL ny kontakt med Ekologgruppen och JN tar kontakt med ornitologer för att höra om det finns intresse för ett center i Harlösa. Gruppen var eniga om att det var ett positivt och bra möte med markägaren.

Kommunikation - design som handling

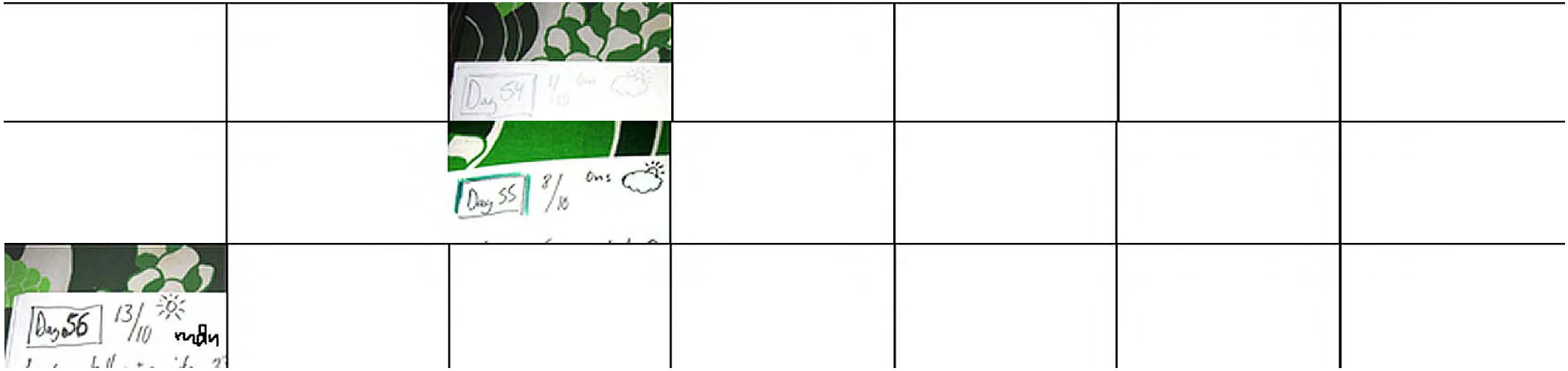

Läste design som handling. José Luis Ramirez, en man som går runt och funderar på designteori och teoridesign sa - du behöver inte veta vad du gör. Och jag tänkte - är det möjligt att veta vad man gör när man är mitt upp i det? Kursen fungerade väl med de tankar som jag gick omkring med. Handling istället för objekt. Ett bruk som formar, arkitekten som initiator och igångsättare.

Kan arkitektur vara ett sätt att utforska verkligheten och vad är det för vetande, förståelse och kunskaper som kan produceras genom den utforskningen (Nilsson, 2000, s 204)? En relevant frågeställning för det tankearbetet kring min roll som landskapsarkitekt/konstnär. I Fredrik Nilsson avhandling Konstruerandet av verkligheter - Deleuze, tänkande och arkitektur gick det att få uppslag till att se och tänka i andra banor vid definierandet av sig själv som en gestaltande människa. Avhandlingen tar också upp skillnaden mellan nomadvetenskap och traditionell vetenskap. Inom den traditionella vetenskapen ringas rummet in genom att räkna, reproducera, samla och jämföra med hög disciplin. Inom nomadvetenskapen är rummet heterogent, du reser genom det, följer det och det spridda och tillfälliga undersökts transdisciplinärt. Kanske bitar av arbetet skulle kunna ses som nomadvetenskap.

Ibland såg det ut så här i min fina anteckningsbok.

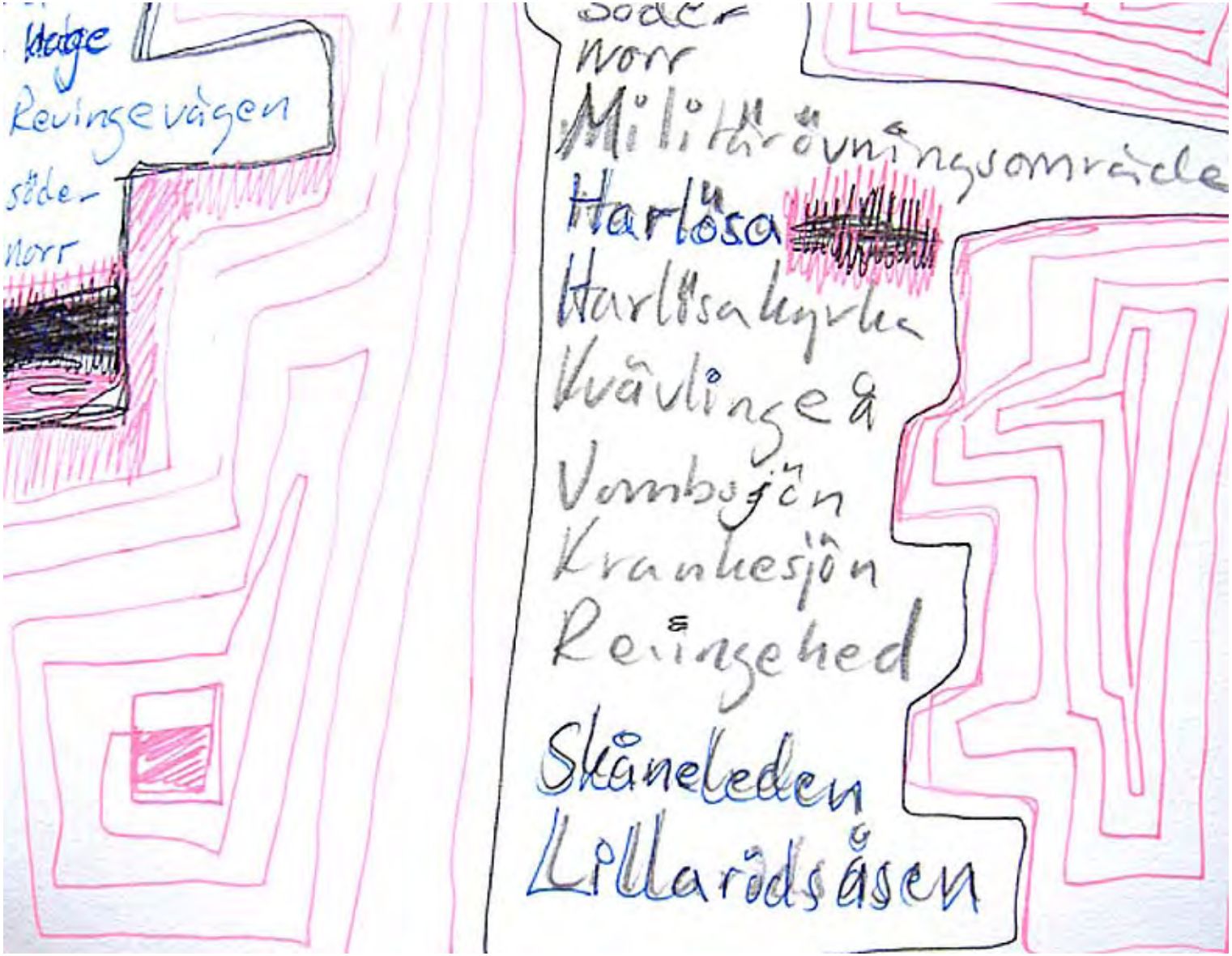

Människa - Panta rei

Panta rei, allting flyter och det gjorde det verkligen.

Förstudie till modell i trä.

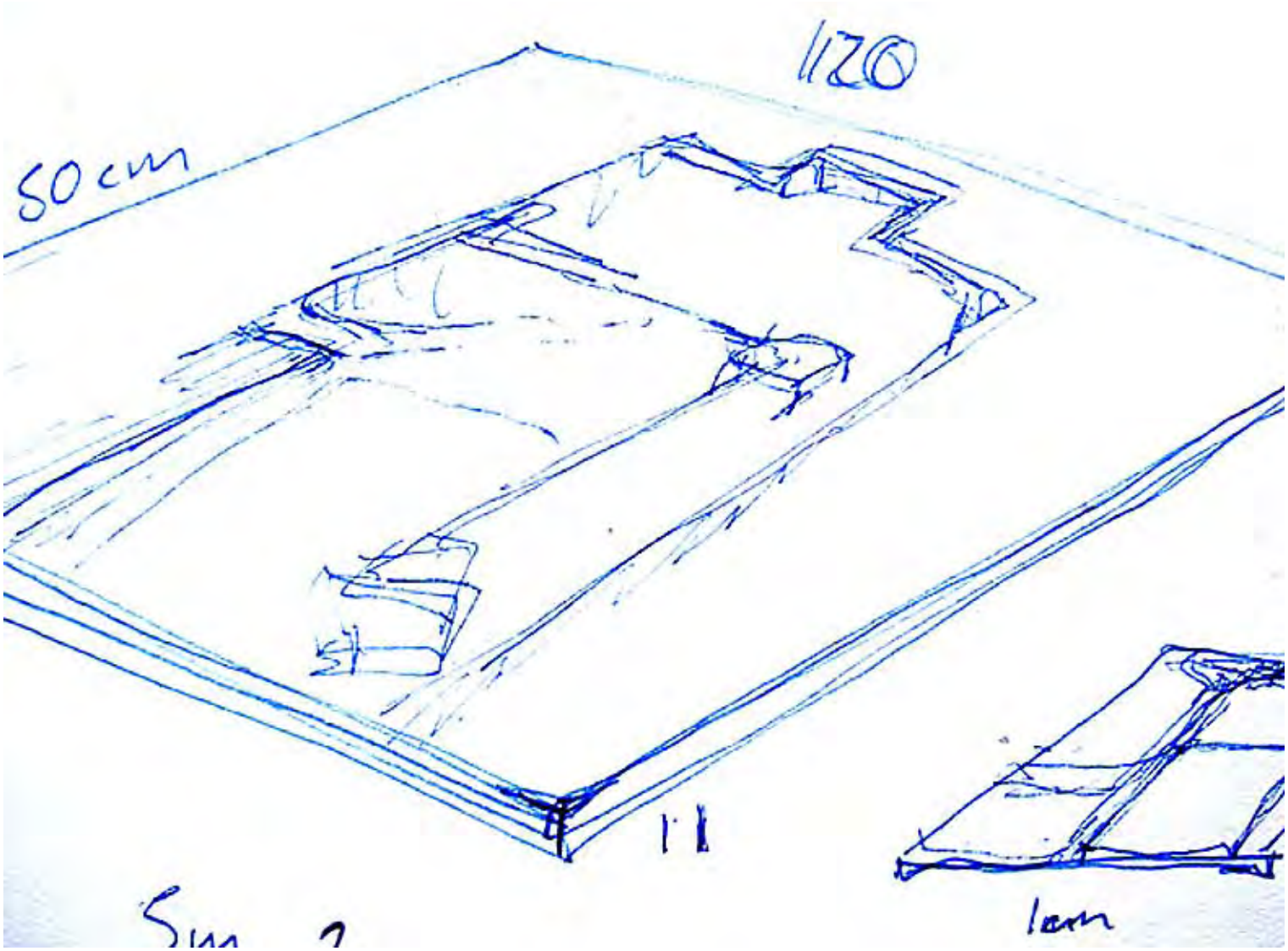

Människa - konkretisera

Fick lov att inta en strategi så att allt inte skulle flyta iväg med vårfloden.

Tänkte att landskapet är en rörelse, en abstrakt rörelse, en process av pågående omformuleringar som vi förankrar i det konkreta. Därefter gjorde jag en modell i trä och fick ryggskott. Trä ett konkret material. Stod stadigare efter detta.

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE, 031117, (AV JOHAN NORÉN)

Med på mötet ordf för Skåneornitologerna, Kennet Bengtsson, ex-arbetare Helena Eriksson och Harlösa Byalags Cementgjuteri-grupp.

Arbetsgruppen berättade om Cementgjuteriprojektet och Helena presenterade sitt examensarbete. Helenas nya modell i trä börjar ta form och ger en fin insikt i hur området kan komma att se ut. Kennet kom upp med en del idéer hur ett center skulle kunna användas och vilka andra kontakter vi kan ta. Ornitologerna har haft planer i olika omgångar på någon form av center i Falsterbo. Tanken var att ha en samlingslokal för uppåt 40 personer, utställningar, kafé, möjligheter till videopresentationer mm. Tanken var att centret skulle finansieras av en stiftelse. Lunds Universitet var också inblandade. Det senaste projekt föll på att det blev för stort. Under vår diskussion kom följande upp.

IDÉER PÅ ANVÄNDNING AV ETT ”NATUR-CENTER”

¤ Ungdomsverksamhet för ornitologer, fältbiologer, friluftsfrämjandet, scouter mfl
¤ Kursverksamhet i Studiefrämjandet
¤ Studieresor för skolor
¤ Enkelt att ta sig till centret med buss. Busstrafik till Harlösa kan få ett lyft eftersom det med buss går att ta sig till centret
¤ Enkla övernattningar på centret eller i samarbete med hotellet
¤ Försöksverksamhet och enklare forskning i regi av Lunds Universitet och SLU
¤ Bygga på gamla traditioner. ”En dag i Gustav Rydbecks (stavning osäker) spår”

ATT KONTAKTA

¤ Ekologhuset i Lund (Universitetet). Har idag en gammal forskningsstation vid Stensoffan
¤ Lunds Kommun
¤ Landskapslaboratoriet, Alnarp

Vi bestämde att hålla kontakten mellan arbetsgruppen och ornitologerna. Om vi kommer vidare med våra planer tyckte Kennet att det kunde vara intressant med ett möte i Harlösa framåt våren. Inom ornitologerna sprids idag information via Internet och en tidning som kommer ut 4gg om året. Utöver minnesanteckningarna vill jag också skicka ett stort tack till dig Kennet som tog dig tid att prata med oss. Förhoppningsvis skall detta vårt första möta kunna leda till något positivt för alla inblandade.

Projektet rörde sig. Hoppades på att jag bidragit något till rörelsen.

Kommunikation - händelser som pågår

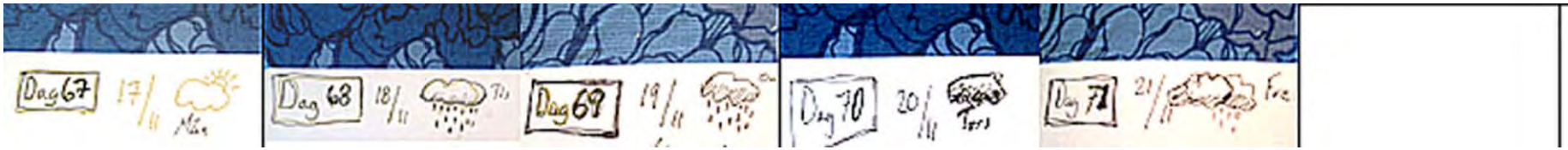

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE MED EKOLOGGRUPPEN 031121 I HARLÖSA (AV JOHAN NORÉN)

Deltagare på mötet var:

Ekolog-gruppen (EG): Kalle Holmström (KH) och en kollega till honom (tyvärr fick jag inte med hans namn)
Eslövs Kommun: Anna-Karin Linusson (AKL)
Exarbetet: Helena (HE) och en kollega
Cementgjuterigruppen: Caj (CL) och Johan (JN)

Mötet började med att vi gick runt området, tittade på Harlösabäcken och gränsområdet mot Hans Åkesson (HÅ). KH hade tidigare varit inblandad i ett dammbygge på Ottossons mark och kände väl till området. EG har även varit involverad i dammar på Revingefältet. Viss tippverksamhet kan orsaka problem för dammprojektet.Efter promenaden samlades vi hos CL, AKL avvek tyvärr. HE presenterade föredömligt sitt ex-jobb. EG var mycket positiva till ex-jobbet och vårt projekt och menade att det inte skulle vara ett tekniskt problem att bygga en damm på området. Speciellt positivt var det om dammen kan bli stor om man kan få med en del av HÅ:s mark. EG arbetar enligt följande då en damm skall anläggas:

¤ Besök på plats och därefter avstämning av grundförutsättningar.
¤ Gör skisser och planer, i vårt fall även inkludera idéer i ex-jobb
¤ Forma förslag och ta fram kostnader
¤ Ansöka om pengar hos länsstyrelsen. Anslag kommer från Kävlingeå-projektet, se länk nedan.

MARKÄGARE FÅR ERSÄTTNING ENLIGT FÖLJANDE:

¤ Engångsersättning för ett 30-årigt upplåtelseavtal
¤ Årligt skötselstöd 3000:- per hektar + 800:- om området betas eller slåttras. Detta avtal tecknas på 10+10 år

Tidplan. EG har 5,5 år på sig att utforma projekt och använda anslag. KH menade att de kunde starta direkt med vårt projekt och i bästa fall att man börjar genomförandet till sommaren. Eftersom EG tycker att det vore bra om en viss del av HÅ:s mark också ingick i projektet diskuterade vi även denna fråga. Vi bedömde att det skulle vara positivt för HÅ. KH såg positivt på att vi från Cementgjuterigruppen tog en första diskussion med HÅ och att KH sedan tog direktkontakt med honom. Det bestämdes att CL och JN träffar HÅ och informerar om vårt arbete och möjligheterna med ett damm-projekt. Fredagens möte var mycket positivt!

I efterhand har AKL varit i kontakt med HE och CL och informerat om ett Ekomuseum för Kävlingeån-området som en Lillemor Lewan (LL) arbetar med. CJ har lovat att ta kontakt med LL för att höra mer om projektet samt om det är intressant att få henne med på mötet den 8/12 på Alnarp. HE har också lovat att titta vidare på vad projektet innebär. Jag hittade länken nedan som ger en hel del information. http://www.skane.snf.se/ekomuseum/Aktiv.html#Vatm
LL har även en egen hemsida, här kan man se att hon är en väldigt kompetent dam. Enligt vad jag har hört så arbetar hon ofta tillsammans med sin man Nils som också är hårt involverad i naturkultur projekt.

Det var allt, vi ses den 8/12, kl:19:00 på Alnarp. Kanske Lotta eller Ulf kan fixa fikabröd till mötet?

Teckning på området.

Möte - profiler

Design, fysiskplanering eller management?

I visionen som uppstått utvecklas och tas området omhand, ja kanske lite management. De aktiviteter och strategier som kopplas till området är gränsöverskridande och sätter Harlösa i ett större sammanhang i landskapet, tycker mig ana planering. Den form som området får kan i viss mån uppstå utan påverkan, men med medveten styrning berättar den om det som pågår. Det ligger nog rätt så mycket designtankar inbakade här. Jag tyckte inte jag behövde precisera till vilken profil arbetet hörde. Det viktiga var istället att se att profilerna hörde ihop och länkades samman.

Från anteckningsboken.

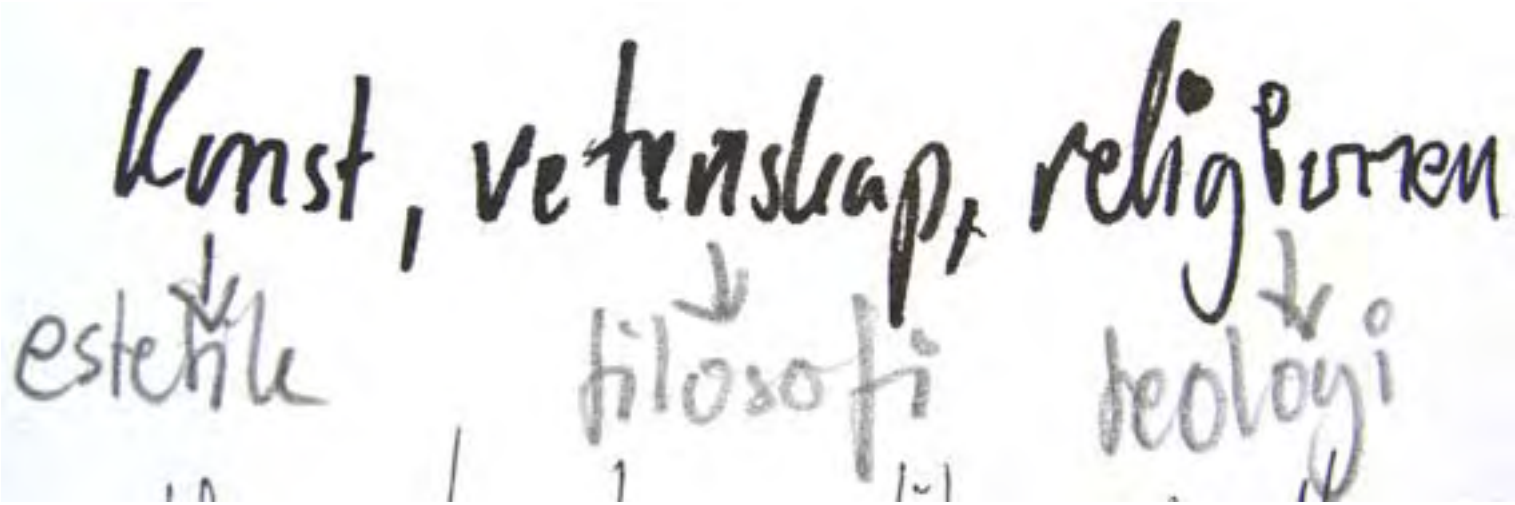

Möte - plats: permanens eller produktion

Ignasi de Solà-Morales (1992) försöker vidga platsbegreppet i sin text Plats: permanens eller produktion och *ser konstverk som produkter av en vilja - ett subjektivt begär av att manifestera en vision av världen, inte genom symboler eller bilder, utan genom nya och förunderliga rumsupplevelser. Den samtida platsen bör vara en korsväg och den samtida arkitekten måste ha talang till att uppfatta den som sådan. En korsväg som produceras genom mötet mellan nuvarande energier och som resulterar från kraften hos produktiva mekanismer som förmår alstra intensiva, produktiva chocker.*

Rader som stannar kvar, som jag läste flera gånger. Är osäker på om jag förstått innebörden. Funderade på hur den plats skulle se ut som förhöll sig till dessa rader. Hoppades att det skulle gå att refera till det jag själv höll på med i examensarbetet. Tyckte att orden kändes bekanta och kanske fanns det händelser i arbetet som gick att relatera till det Solà-Morales försökte förklara.

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE I CEMENTGJUTERIGRUPPEN, HARLÖSA BYALAG

Datum: 2003-12-08 19:00
Plats: SLU Alnarp
Deltagare: Helena Eriksson (HE), Lotta Engstrand (ACE), Caj Lindblom (CL), Ulf Ohlsson (UO), Johan Norén (JN). Gäst: Lilemor Levan (LL)
Vid protokollet: JN

EXAMENSARBETET
HE gick igenom sin PowerPoint presentation som hon skall använda vid presentationen av sitt examensarbete för Eslövs Kommun senare i veckan. Presentationen diskuterades och HE fick förslag och idéer från gruppen och LL. HE berättade att politikerna var lite oroliga för att hennes presentation, av Harlösaborna, skulle ses som en form av accept på projektet. Därför har HE gjort presentationen mer neutral. HE behöver ingen hjälp med transport då ingen plats finns på kommunen för modellen. Planarkitekten skall ta upp frågan om att vid ett senare tillfälle anordna en eventuell utställning i kommunens foajé. HE visade även sina modeller för området. Samtliga i arbetsgruppen är mycket positiva och imponerade av HE:s arbete med modeller, presentationer mm. HE planerar att lämna in 1:a versionen av examensarbete före den 19/1-04. Examinering blir tidigast i mars. HE framförde idén att göra en lite annorlunda presentation av sitt examensarbete, bl.a. funderar hon på att bjuda in medlemmarna i arbetsgruppen vilket gruppen bara var positiv till. JN frågade om HE även kom att inkludera en kostnadsbedömning för lösningsförslaget i examensarbetet. HE lovade att se om det var möjligt att göra en grov bedömning. Det kan vara för mycket arbete att även inkludera materialval mm.

EKO-MUSEUM
LL berättade om sitt arbete med ett Eko-Museum för Kävlingeåns vattenupptagningsområde. Idén kommer från Kristianstad där man har inrättat ett sådant. I Kristianstad har man hela landskapet som ett museum. Länsstyrelsen har en speciell person avsatt för Kristianstads Eko-museum.

Kävlingeåprojektet är ett samarbetsprojekt mellan 9 kommuner som är berörda av åns vattenupptagningsområde. Kommunerna har bildat tre grupper:

- Ledningsgrupp bestående av en representant från politiker i respektive kommun. Ordförande kommer från Lunds Kommun.
- Expertgrupp bestående av ämnesspecialister
- Arbetsgrupp bestående av en representant från tjänstemännen i respektive kommun

I samarbetsprojektet drivs ett tekniskt arbetet som hanterar projektering, arrendefrågor och anläggningsfrågor då det gäller infiltrationsdammar längs ån (Projekt som hanteras av Ekolog-gruppen)

LL:s idé är att det nuvarande projektet skall stå modell för Eko-Muséet och att detta skulle administreras av naturskyddskretsar inom respektive kommun. Det kan kanske bli ett problem att få kommunerna att samsas om att Harlösa är den bästa platsen för ett museet.

Just nu finns det pengar i en fond, Nya LIP (Lokalt Investerings Projekt). Från fonden kan man få lika mycket pengar som man själv satsar. Detta kan vara en möjlighet att få medel till vårt projekt och ett Eko-Museum.

Inför nästa möte tar JN kontakt med ledningsgruppen för Kävlingeåprojektet och hör lite om förutsättningarna och intresse för vårt projekt. Aktivitet 1

LL lovade att hålla kontakten med vår arbetsgrupp via JN.

Kommunikation - flickan och arkitekten

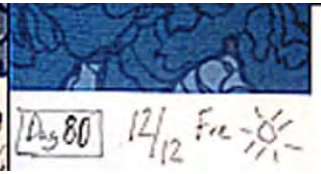

ÅRSMÖTE
Den 10 februari kl: 19:00 hålls, på Harlösa Hotell, årsmöte i Harlösa Byalag. UO tog upp att man i styrelsen för byalaget diskuterat att vi skulle presentera vårt projekt. Frågan i vilken form som presentationen skulle göras diskuterades. Det beslutades att presentationen av examensarbetet, dammprojekt mm görs dels vid årsmötet dels med en utställning någon plats i Harlösa. Utställningen görs vid ett senare tillfälle. Vid årsmötet håller JN en kort inledning och sedan presenterar HE sitt examensarbetet genom att visa PowerPoint presentationen och även visa upp en modell på förslaget. UO planerar in presentationen på årsmötet. Aktivitet 2

KONTAKTER MED MARKÄGAREN
Enligt Mardam Invest, Ulf Jutare, är han fortfarande ägare till Cementgjuteriområdet. Förhandlingar pågår med Claes Ekström (CE). CE har via ACE framfört att han önskar information om det projekt som vi arbetar med. Det bestämdes att ACE informerar CE om våra diskussioner och även visar den skiss som HE har utarbetat. Aktivitet 3

DAMM
Ekolog-gruppens besök i Harlösa kändes mycket positivt. CL och JN har även haft en inledande diskussion med fam. Åkesson om att eventuellt utvidga dammprojektet in på deras mark. Detta ställde de sig mycket positiva till och CL har lämnat över namn och telefon till Ekolog-gruppen för vidare kontakter. CL tar inför nästa möte kontakt Ekologgruppen för att få information om status och deras kommande planer för Cementgjuteriområdet. Aktivitet 4

Det beslutades om 4 aktiviteter som skall utföras till nästa möte: ACE, CL, UO och JN 1 st

Nästa ordinarie möte i Cementgjuterigruppen: 19 januari kl: 19:00 hos ACE.

Astrid Avenberg-Rosell landskapsarkitekt på Eslövs Kommun tyckte det kunde vara intressant att visa få politikerna att fysiskplanering kunde ha ett uttryck. Jag bjöds in till att presentera arbetet. Kan hända att jag hade en alltför avväpnande attityd, en flicka i stickad tröja. Politikerna började hur som helst prata, om bilden med Central Park och om landskapet.

Betande kor på fältet utanför Torna Hällestad på vägen till Harlösa.

Människa - planerade och oplanerade gränser

Det kulturbetingade landskapet behöver påverkas annars finns det inte. Människor behöver utrymme för att kunna påverka. Likaså behövs inspiration till handling och kunskap till hur påverkan kan te sig i landskapet. Landskapet är en rörelse som påverkas av människans behov och aktiviteter. Arbetet med att förändra är att se rörelsen och hela tiden förhålla sig till olikheter genom att försöka skapa utrymme för det förutsedda och oförutsedda.

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE I CEMENTGJUTERIGRUPPEN, HARLÖSA BYALAG

Datum: 2004-01-19 19:00
Plats: Hos Lotta
Deltagare: Helena Eriksson (HE), Lotta Engstrand (ACE), Caj Lindblom (CL), Ulf Ohlsson (UO), Johan Norén (JN). Gäst: Claes Ekström (CE)
Vid protokollet: JN

INLEDNING
Målsättningen med mötet var att:

¤ Göra en avstämning inför årsmötet i byalaget
¤ Informera markägare och blivande markägare om status i projektet
¤ Få information om markägare och blivande markägares planer

Nuvarande markägare Ulf Jutare (UJ) deltog ej i mötet. Dock deltog blivande markägare CE vid mötet.

INFORMATION OM STATUS I PROJEKTET
HE presenterade sitt examensarbete och visade skisser mm. Övriga deltagare i gruppen informerade om det arbete som bedrivits i gruppen ss grupparbeten, kontakter med Ekologgruppen och om planer på Ekomuseum. Enligt senaste kontakten med Ekologgruppen i Landskrona kommer de att göra en ny nivåmätning på Cementgjuteriområdet. Det finns en osäkerhet om hur lämplig nivån i området är relativt Harlösabäcken.

BLIVANDE MARKÄGARES PLANER
ME informerade om att han idag hyr hälften av den stora lokalen för sin MC-verksamhet. CE importerar italienska MC-klassiker. I övrigt är CE:s mål att snygga till området och få en ekonomisk bärighet genom att hyra ut lokaler. Det fd kontoret kommer att repareras upp så att det kan hyras ut som en villa. CE har även planerat att reparera fd kakelvaruhuset längst i söder. Nuvarande markägare har förbundit sig att göra en del reparationer i uppgörelsen dem mellan.
ME såg mycket positivt på de aktiviteter som gruppen utfört. Det bestämdes att CE tillsammans med UO skulle besöka HE på Alnarp för att få en bättre bild av examensarbetet

Det konstaterades att det kunde vara positivt om arbetsgruppen och CE kunde samverka för att få tillstånd en positiv förändring av Cementgjuteriet. Det beslutades att ett nytt möte skulle hållas då affären mellan CE och UJ är klar vilket beräknas till andra halvan av februari.

ÅRSMÖTE
Den 10 februari kl: 19:00 hålls, på Harlösa Hotell, årsmöte i Harlösa Byalag. JN håller en kort inledning och sedan presenterar HE sitt examensarbetet genom att visa PowerPoint presentationen och även visa upp en modell på förslaget.

CL, som inte kan delta på årsmötet, är villig att låna ut sin projektor för presentationen. JN ansvarar för att utrustning finns på plats vid årsmötet.

Det beslutades inte om några aktiviteter som skall utföras till nästa möte.

Nästa ordinarie möte i Cementgjuterigruppen: Tid bestäms efter att markaffär för Cementgjuteriområdet genomförts.

Kommunikation - ägarförhållanden

En eventuell ny markägare kom in i bilden.

Jag tycker om att teckna av mina cowboyboots,
det finns något märkligt i formen som är intressant.

Människa - mogna

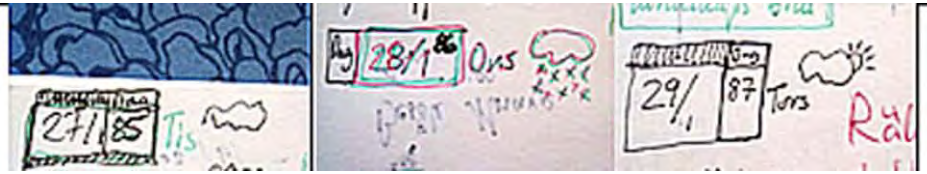

Det blev vinter. Det brukar vara det när syrran och jag fyller år.

Från anteckningsboken.

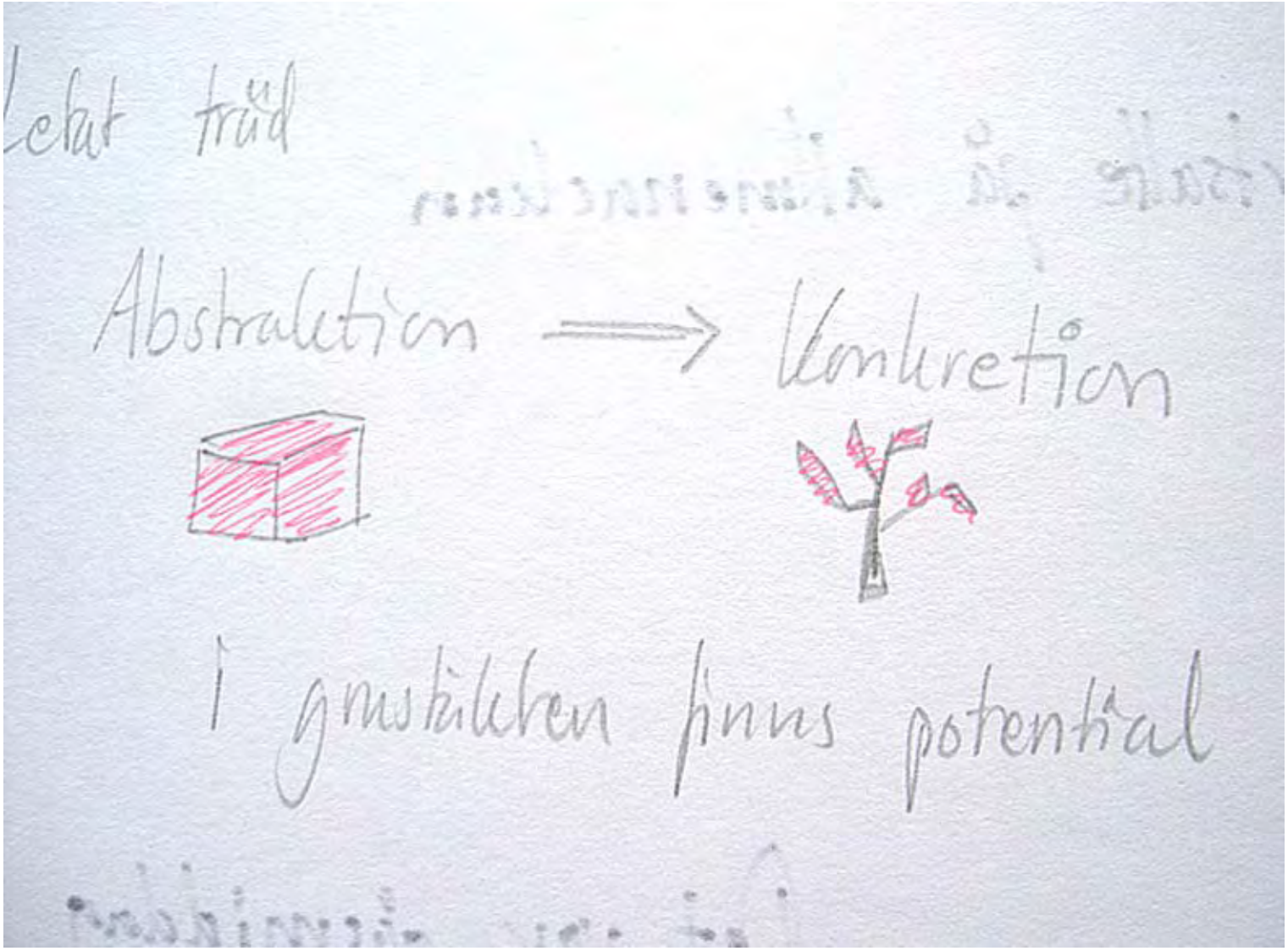

Möte - det oprecisa

Arbetet har fått ett uttryck som ser ostrukturerat och oprecist ut. Ett uttryck som jag tycker om att umgås med. Uttrycket har skapats ur ett tänk, ett mentalt tillstånd som jag försatt mig i under processen. Lika väl som tomrummet kräver eftertanke så kräver det oprecisa preciserade val för att få substans. Jag blev inte förvånad när jag kunde förklara för handledare Allan varför saker och ting såg ut som det gjorde. Området kändes väldigt oprecist och tyckte att det oprecisa uttrycket berättade om hur området kunde upplevas.

Harlösa byalag

Kallar till ordinarie

ÅRSMÖTE

Den 10 februari 2004 kl 19.00 på Harlösa hotell

Mötet riktar sig till alla Harlösabor.

Årsmötet innehåller följande:

Årsmöte

Årsmötet kommer att avhandla ärenden enligt stadgarna.

Harlösa byalag och Eslövs byalagsrådet har nu etablerat samarbete med politiker och tjänstemännen i Eslövs kommun. Möten hålls 2-3 gånger per år.
Detta ger oss Harlösabor stora möjligheter att påverka och lägga fram önskemål i frågor som är intressanta för bygdens utveckling och bevarande.

Information om gjuterigruppens arbete

Johan Norén inleder med hur arbetet har fortskridit när det gäller ta fram förslag till förskönning av södra infarten och gjuteriområdets. Därefter kommer Landskapsarkitekten Helena Eriksson att redovisa ett intressant förslag ang. gjuteriområdet. Förslaget har presenterats för politiker och tjänstemän i Eslöv.

Efter informationen bjuds det på fika!

Upprätthålla grannsamverkan

Bertil Olsson från Länsförsäkringar informerar om vikten av grannsamverkan. Eventuellt deltar även polis & låssmed.

PS. Dags för medlemsavgift 2004. Avgiften 50 kr för enskild person eller 80 kr för familj kan betalas med bifogad inbetalningsavi. Du kan också betala vid mötet eller kontakt någon i styrelsen så hjälper vi till så slipper Du ev. bank- och postavgifter

Alla Harlösabor välkomna!

Harlösa byalag
Styrelsen
Harlösa den 23 januari 2004

Utställning i Harlösa i vår

HARLÖSA. Under våren kommer blivande landskapsarkitekt Helena Eriksson från Lantbruksuniversitetet i Alnarp att presentera en utställning som också är ett förslag kring en positiv förändring vid det gamla cementgjuteriområdet i Harlösa.

– Det naturnära förslag och de tankar som Helena redovisade mottogs mycket positivt av Harlösaborna, konstaterar Rolf Jönsson, ordförande i Harlösa byalag.

Presentationen skedde vid det välbesökta byalagsmötet som Harlösa byalag höll i förra veckan. Hela 60 personer hade tagit sig till mötet på Harlösa hotell.

–Vilket också visar att byborna värnar om sin bys bästa, konstaterar Rolf Jönsson.

Föreningen breda engagemang speglas också i de olika arbetsgrupperna som finns och där många bybor deltar. Förra året verkade ett stort antal grupper med ämnen såsom turism- och näringsliv, bostäder, midsommarfirande, grannsamverkan, föreningslokal och Harlösa historia.

Vid mötet valdes också en styrelse och Rolf Jönsson sitter kvar med fortsatt förtroende som ordförande. Övriga styrelsen består av Bertil Erlandsson, Olle Lunderot, Catarina Ekström, Jan-Erik Larsson, Ulf Olsson och Jenny Olsson.

Kommunikation - årsmöte

Harlösa byalagsårsmöte. Det bjöds på semlor, hembakta. Vi var ett 60-tal som hade samlats på Hotellet i Harlösa. Det informerades om grannsamverkan, larm och försäkringar. Jag var sist på programmet, alla satt kvar. Fick god respons och de flesta var positiva till det vi gjort. Det var en viktig presentation, kom på det efteråt och blev nervös. Kom även på att det krävs mod till att våga hän ge sig och tro på hängivelsen. Ibland har modet sviktat men inte vid det här tillfället.

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE I CEMENTGJUTERIGRUPPEN, HARLÖSA BYALAG

Datum: 2004-02-23 19:00
Plats: Ulf Ohlsson
Deltagare: Helena Eriksson (HE), Lotta Engstrand (LE), Caj Lindblom (CJ), Johan Norén(JN, Ulf Ohlsson (UO)

EXAMENSARBETET
-Vi diskuterade kort HE och JN mycket uppskattade föredragning på byalagets årsmöte. Tidningsartikel (SKD) överlämnades till HE.
-Vi konstaterade att HEexamensarbete med utformningen av gjuteriområdet i princip är slutfört, och att det nu är HE som helt bestämmer i vilken utsträckning hon framöver vill engagera sig i gruppens fortsatta arbete.(utöver det som överenskoms på mötet)
-Vi konstaterade att den utställning i Harlösa om HE arbete som vi tidigare diskuterat lämpligen genomförs i samband med Harlösadagen i augusti
-HE gör en sammanställning av sin kostnader(resor,kopiering mm) och mailar denna till UO, om möjligt med angivande av hur utbetalning skall ske

HUR GÅ VIDARE
Gruppen diskuterade det vidare arbetet med två inriktningar, dels Vad vi verkligen vill med området, och dels en bantad plan som kan genomföras inom rimlig tid och med rimlig ekonomi
Gruppen är enig om att målet skall vara ett förverkligande, så långt möjligt, av HE förslag.
Trots osäkerheter om ägarförhållandet, osäkerheter om ekonomiskt stöd om projektet helt eller delvis genomförs på privat mark skall arbete mot det långsiktiga målet fortsätta.
Som ett första steg diskuterades möjligheter och vägar för att utarbeta en projektplan/förstudie som skulle ge svar på hur arbetet för ett förverkligande bör drivas, tidsplan, kostnader, finansiering mm

BESLUTADES ATT;
CL undersöker om Ekologgruppen åtar sig att göra en sådan förstudie/projektplan, samt preliminär kostnad för ett sådant arbete

HE undersöker om någon vid Alnarps landskapsingenjörsutbildning kan göra förstudie/projektplan som ett examensarbete.

Vad avser den bantade planen var gruppen enig om att det borde finnas möjligheter att plantera en ridå med växter, träd och buskar längs Revingevägen som ”hindrar insyn” på området och gör infarten från söder mer välkomnande.

DÄRFÖR BESLUTADES ATT:
-HE tar fram förslag till växter och lämnar detta till CL
-CL tar in offerter enligt HE förslag som bl a anger prisnivåer för träd i varierande ålder
-JN tar erforderliga kontakter med fastighetsägare och ev vägverket
-UO undersöker möjligheten för någon bankstiftelse att sponsra plantering och arbete.
-UO kontakter dessutom Malin von Post om hennes deltagande i nästa möte för att bl a informera gruppen om Regionen Skånes möjligheter att bistå projektet, såväl den bantade planen som ”den slutliga lösningen”
-CL kontaktar ekologgruppen för att uppdateras om arbetsläget vad avser damm

Nästa möte:
Tid: 2004-03-31 kl 1900
Plats: Johan Norén

Vid pennan:
Ulf Ohlsson

Kommunikation - framtiden

Vi diskuterade alternativa lösningar.

MINNESANTECKNINGAR FRÅN MÖTE I ARBETSGRUPPEN FÖR GAMLA GJUTERIOMRÅDET, HARLÖSA BYALAG

Datum: 2004-03-31 19:00
Plats: Hos Johan
Deltagare: Lotta Engstrand (ACE), Helena Eriksson (HE), Ulf Ohlsson (UO), Johan Norén (JN). Gäst: Malin von Post (MVP). Caj Lindblom (CL) ej
Vid protokollet: JN

Vi började mötet med en kort presentation av deltagarna. MVP bor i f.d. prästgården och arbetar i Kristianstad. Bodde tidigare i Lund och som moderat politiker var hon ledamot i Kommunstyrelsen. MVP är även ledamot i styrelsen för Region Skånes miljövårdsfond.

MÖTE MED POLITIKER I HARLÖSA
UO informerade om att den 30/3 hade styrelsen i Harlösa Byalag kallat politikerna i Harlösa till ett informations- och diskussionsmöte. På detta möte informerade socialdemokraternas representant om att Eslövs kommun kan tänka sig att hjälpa till med en markinlösen om vi kommer vidare med vårt Eko-center projekt. Politikerna var även eniga om att vi skall få hjälp av tjänstemännen på kommunen då det gäller att undersöka möjligheterna att erhålla pengar från Naturvårdsverket, regionen och EU. Politikerna var i allmänhet mycket positiva till projektet och att presentationen som HE gjort på kommunen hade tagits emot väl.

EXAMENSARBETE
HE gjorde en kort presentation av hur långt hon kommit med dokumentationen av examensarbetet. Vilket även blev en introduktion för MVP. HE kommer att lämna in sitt examensarbete efter påsk och examen kommer att vara någon gång i maj. En presentation av examensarbete kommer att göras på Harlösa-dagen den 21 augusti. Det konstaterades att om det var möjligt att göra utställningen på Hotellet är det att föredra eftersom HE har ett omfattande material och t.ex. HE:s modell av området är ganska stor. Dåligt väder riskerar även att skada materialet. UO undersöker om utställningen kan göras på hotellet. Aktivitet 1

PROJEKT: ALLÉ.
HE presenterade det förslag som hon tagit fram. Detta bygger på att man har två olika karaktärer av plantering:

¤ Sträckan Ingvars Svets - infartsväg vid fd kontoret. Plantering av fågelbär, häggmispel och näverhägg
¤ Sträckan från infartsväg vid fd kontoret - nedfart till bostad. Plantering av rödblommig hästkastanj, rosor och mörkbladig fläder.

Förslaget diskuterades och MVP föreslog att man skulle ha samma karaktär på planteringen hela vägen. HE erbjöd sig att ta fram ett förslag med en sådan utformning. Arbetsgruppen var dock enig om att HE:s nuvarande förslag var mycket bra och att hon har förtroendet att gå vidare på det sätt som hon tycker är lämpligt. HE hade via en plantskolas prislista räknat fram att växterna kom att kosta från 21.000:-. CL har meddelat att han fått offert på växter från en leverantör och inväntar ytterligare offerter. JN har varit i kontakt med Lennart Björk på Vägverket. Det krävs ett tillstånd att göra planteringen men Vägverket är positiva och även öppna för att medverka. Allén bör stå 3-3,5 m från vägbanan. Vägverket har en landskapsarkitekt, Karin Gullborg, som arbetar med bl.a. planteringar längs vägar. Lennart Björk vill att vi låter Karin Gullborg titta på vårt förslag innan vi söker tillstånd. Vägverket rekommenderar att man planterar träd som är omplanterade 3 gånger på plantskola. Pris på rosenkastanj med omkrets 14/16 är 3.600:-. UO informerade om kontakterna med Färs & Frosta Sparbank. Enligt bankchefen i Löberöd finns en stiftelse i banken ur vilken pengar kan erhållas. Ansökan om pengar behandlas två gånger per år, i april och i september. UO gjorde bedömningen att vi i princip kan få en finansiering av planteringen via stiftelsen.

Till nästa möte skall alla förberedelser inför att lämna in en ansökan till Vägverket vara klara. Följande aktiviteter identifierades:

1. HE tar fram ett färdigt förslag på plantering och förankrar detta hos Vägverkets landskapsarkitekt Aktivitet 2
2. HE gör eventuella justeringar av kostnaden för växterna i förslaget. Aktivitet 3
3. JN kontaktar markägaren för att få ett godkännande så att vi kan gå vidare med en ansökan till Vägverket. Aktivitet 4
4. OU tar fram ansökan till bidrag från stiftelse i banken och skickar in denna för behandling i april. Aktivitet 5

HE:s förslag kan vara klart i slutet av nästa vecka. HE skickar då över detta till UO och JN

Kommunikation - realisera

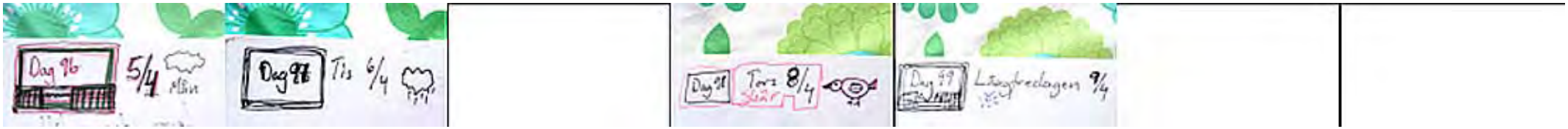

DAMM
CL har haft kontakt med Ekolog-gruppen i Landskrona. Tyvärr är det inte så gynnsamt att anlägga en infiltrationsdamm inom området beroende på nivåerna. Det kommer att kosta mycket pengar om man skall kunna använda området som infiltrationsdamm. Om det finns höga nivåer av ämnen i Harlösabäcken som man vill få bort via en infiltration kan det kanske vara möjligt att man kan gå vidare. På ritningarna över området finns en ledning, troligtvis dagvattenledning genom området. Om man endast vill ha en vattenspegel skulle man eventuellt kunna använda detta vatten. CL tar ny kontakt Ekolog-gruppen inför mötet för att få information om halterna i Harlösabäcken. Aktivitet 6

FÖRVERKLIGANDE AV EKO-CENTRA
CL frågade Ekolog-gruppen om de skulle kunna ta sig på att projektera ett förslag på området enligt HE:s examensarbete. Detta var dock inget som låg inom deras verksamhetsområde. CL träffade vid Villa-mässan i Malmö på studenter från Alnarps landskapsingenjörer och diskuterade om de kunde göra en projektering. De menade att det var fullt möjligt att använda projektet som en typ examensarbete. HE tyckte att det var en bra idé och tar fram namn på kontaktperson som vi kan gå vidare med för att engagera blivande landskapsingenjörer i ett projekt. Aktivitet 7

AVP tog upp vikten av att reda ut syftet med vårt projekt. Detta speciellt med hänsyn tagen till möjligheten att få pengar från olika håll. AVP känner väl till Region Skånes Miljövårdsfond och menade på att syftet och beskrivningarna i ansökningarna kan vara helt avgörande för om pengar beviljas eller ej. AVP redogjorde för olika möjligheter att få pengar till projektet.

- Regeringens satsning på kommunal naturvård 2004-2006. 300 miljoner totalt för landet. För 2004 har ca 9 miljoner släppts för placering i Skåne. Det är Eslövs kommunen som måste söka pengarna. AVP menade att om kommunen får pengarna kommer de inte att säga nej till att satsa de 50% som måste komma för dem. Detta eftersom ett godkännande av pengarna från Naturvårdsverket är en signal om att projektet är prioriterat. Pengar kan sökas 2 ggr per år, första gången nu i september.
- Region Skånes Miljövårdsfond. Fonden stödjer projekt som lyfter fram den skånska kulturmiljön. Världsnaturfonden har pekat ut Skåne som ett av sina prioriterade områden. AVP lämnade ut information om fonden och hur man söker pengar. Det finns två ansökningstillfällen den 15 februari och 15 september med beslut i juni respektive december.

AVP har allt för stor arbetsbelastning för att kunna delta aktivt i gruppens arbete men erbjöd sig att hjälpa till då vi behöver information och råd.

Efter en diskussion var arbetsgruppen enig om att Eko-center projektet skall vila tills HE:s examensarbetet är helt klart. Detta arbete kan sedan användas som avstamp för projekt som kan vidareutveckla förslaget i examensarbetet till ett Eko-center. En möjlighet är att försöka få Lillemor Levan engagerad i ett projekt där man reder ut syfte, mål mm. Lillemors erfarenhet kan kanske även hjälpa oss att fokusera på områden som gör att vi kan få pengar till projektet.

Det beslutades om 7 aktiviteter som skall utföras till nästa möte: HE 3 st, UO 2 st och CL och JN 1 st var.

Nästa möte i arbetsgruppen: Måndagen den 17 maj 2004 kl:19:00 hos CL, Revingevägen 20.

Med hjälp av olika bidrag skulle visionen kunna realiseras och konkretiseras.

I Skånska Dagbladet i slutet av mars 2004.

Enkel fråga i fullmäktige om försköning i Harlösa

HARLÖSA. **Försköning i Harlösa blir ett ämne vid fullmäktiges sammanträde på måndag. Erland Persson (c) vill veta vilka initiativ kommunen kommer att ta för att gamla cementgjuteriets område ska bli friluftsområde.**

Harlösa byalag har ett antal grupper som arbetar för att utveckla orten. En grupp har studerat vad som kan göras åt gamla cementgjuteriet vid södra infarten i Harlösa.

Helene Ericsson, som studerar till landskapsarkitekt vid lantbruksuniversitetet i Alnarp, har hjälpt gruppen att ta fram ett förslag. Hon har efter intervjuer och studier presenterat ett förslag till frilufts- och rekreationsområde.

Ett av förslagen är att anlägga en damm på området. Den kan bli ett trevligt inslag i ett friluftsområde men också fungera som en fosfor- och kvävefälla inom Kävlingsåns avrinningsområde.

Förslaget att göra gamla cementgjuteriet till ett friluftsoch rekreationsområde presenterades när Harlösa byalag höll årsmöte. Det finns också planer på att göra en utställning om förslaget.

Nu blir förslaget också ett ärende i kommunfullmäktige. Erland Persson (c) ställer en enkel fråga till kommunalrådet Cecilia Lind där han undrar vilka initiativ kommunen kommer att ta för att förslaget ska bli verklighet.

SIGVARD OLSSON
0413-693 22
sigvard.olsson@skd.se

I Skånska Dagbladet i slutet av mars 2004.

Inga pengar till rekreationsområde i Harlösa

HARLÖSA. **Eslövs kommun har inte några pengar till att göra ett frilufts- och rekreationsområde av det gamla cementgjuteriets område i Harlösa. Dessutom är det en privat ägare till området.**

Det förklarade kommunalrådet Cecilia Lind när hon vid måndagens fullmäktigemöte besvarade en enkel fråga från Erland Persson (c) angående södra infarten till Harlösa. Ett förslag till frilufts- och rekreationsområde har tagits fram på uppdrag av Harlösa byalag och Erland Persson ville veta vilka initiativ kommunen kommer att ta för att förslaget ska bli verklighet.

– De som kommer från Veberöd kunde fått ett bättre intryck, sa Erland Persson i fullmäktige. Infarternas betydelse finns med i det förslag till stadsbyggnadsprogram som tagits fram för Eslöv. När får vi se ett sådant program för orter utanför Eslöv? Hälften av invånarna i kommunen bor där.

– Det är 40 procent av invånarna som bor utanför centralorten, sa Cecilia Lind. Alla av dem bor inte i Harlösa. Jag tror det dröjer innan Harlösa blir stad. Men jag håller med om att delar av området ser anskrämligt ut och jag tycker att det är ett tilltalande program som tagits fram. Men det krävs mycket ekonomiska muskler för att genomföra det och det har inte kommunen.

Cecilia Lind påpekade också att kommunen inte äger området och att det inte är kommunen som beställt programmet.

– Jag väntar mig inte att det ska hända något i morgon, sa Erland Persson. Men ni kan väl ha det i åtanke.

SIGVARD OLSSON

Sydsvenskan
lördag 27 mars 2004.

SVENSKAN Lördag 27 mars 2004
REDIGERING: MARTIN STEN

Harlösas nya gröna infart ger eko i Eslöv

HARLÖSA. Vad tänker Eslövs kommun göra för att snygga upp det gamla cementgjuteriområdet vid södra infarten till Harlösa, undrar Erland Persson (c) i en enkel fråga till kommunstyrelsens ordförande i Eslöv, Cecilia Lind (s).

Persson erinrar om att flera arbetsgrupper arbetar för att utveckla Harlösa. När det gäller det aktuella området vid infarten har man anlitat Helene Ericson, som studerar till landskapsarkitekt.

Helene Ericson har presenterat ett förslag som bygger på att området skulle kunna fungera som frilufts- och rekreationsområde för byn och dess omgivningar. Bland annat skulle en större damm anläggas i området. Den skulle också fungera som en fosfor- och kvävefälla inom Kävlingeåns avrinningsområde.

Förslaget har fått ett positivt gensvar från flera håll och Erland Persson vill nu veta vad kommunen tänker göra för att förverkliga det.

Några små tidningsnotiser. Landskapsarkitektur kunde bli politik. I notisen från Skånskan i slutet av mars gick det att läsa att nästan hälften av Eslövs invånare bor utanför centralorten. För centralorten finns ett stadsbyggnadsprogram. Men vad finns det för program för småorterna?

Det finns många krafter som verkar där kommunen inte finns. Harlösa byalag är ett exempel på en sådan kraft. Ett engagemang och deltagande som kommunerna skulle kunna utnyttja bättre. Ett program som uppmuntrar dessa krafter att fortsätta påverka och förändra skulle säkert kunna ge nya förutsättningar och riktningar i utvecklandet av det småsamhällena som det finns så många av här i vårt avlånga land. Ett kraftsamlande program. Viktigt är dock att programmet görs med ett kritiskt öga och ständigt omformuleras för att hänga med i landskapets rörelse. Viktigt är också kunskapen om att se och förnimma landskap, att inta landskap och därefter förändrar landskapet.

Sydsvenskan i slutet av mars 2004.

Ansiktslyft på väg för Harlösa

AV BO NORDBECK

HARLÖSA. Helena Eriksson, blivande landskapsarkitekt, ska visa hur den södra infarten till Harlösa med cementgjuteriområdet kan få en trevligare utformning.

Det sker i form av ett examensarbete. Helena Eriksson åtog sig uppdraget när Harlösa byalag höll årsmöte häromkvällen.

Arbetet sker i samråd med markägaren. Senare i vår ordnas en utställning i byn där Helena Eriksson visar en del av det underlag hon tagit fram för jobbet, bland annat modeller, foton och målningar.

En annan fråga som togs upp på årsmötet var bristen på möteslokaler i byn.

– Vi hoppas på Harlösa stationshus som ett gemensamt föreningshus. Frågan kommer att diskuteras med Eslövs kommun, säger Rolf Jönsson, nyvald ordförande i byalaget.

Harlösa byalag vill att det satsas mer på Harlösa och ordnar därför tillsammans med företagare, konstnärer, hantverkare och andra en diskussionskväll på hotellet i Harlösa den 3 mars.

– En mindre grupp har sedan en tid tillbaka inventerat och utarbetat några förslag för vad företagare, konstnärer och hantverkare tillsammans med byalaget skulle kunna göra i ett första steg för att utveckla turism och företagande i Harlösabygden, säger Ulf Ohlsson, som är en av initiativtagarna.

Inventeringen visar att det finns 136 registrerade företag i området, även om sannolikt inte alla är verksamma. I Harlösa med omnejd finns gott om kulturarbetare och dessutom sevärdheter som bäckravin, donationshus, utsikten från åsen, stenvalvsbro från 1759, närheten till Krankesjön och Vombsjön och annat.

–Vi hoppas på en givande kväll den 3 mars och att det kläcks många idéer för vad vi kan göra för att sätta Harlösa på kartan. ■■■

Haikudiktens symboler, kvadraten, triangeln och cirkeln.

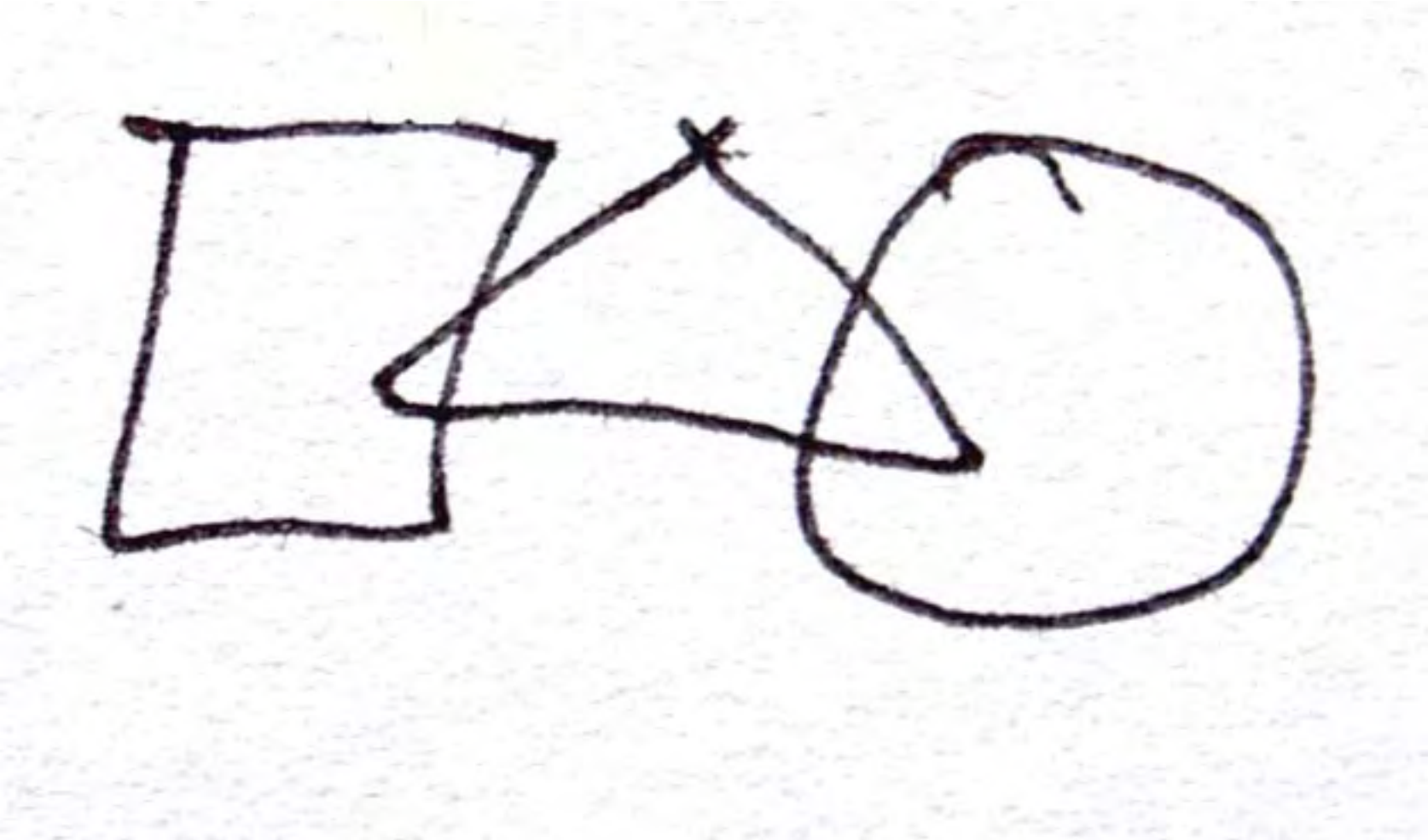

Upplevelse - Haikun

Den gamla dammen
en groda hoppar i
vattnets ljud.

En ärkehaiku av Basho (1644-1699) som fångar universum i tre rader. Dammen (kvadraten), rörelse (triangeln) och det runda ljudet av grodans plopp (cirkeln). Haikun, en diktform med japanskt ursprung, skrivs med stavelsegrupperingen 5,7,5 och ska beskriva en upplevelse i naturen eller i mänskliga sammanhang. Dikten är beroende av en poäng för att inte bli platt. Den ska visa inte bevisa och upplevelsen framkallas utan att det utsägs. Haikuns jaglöshet upplöser gränserna mellan människa och natur.
(DN söndag 4 april, 2004).

Dikten är en bild utan synlig form. Jag hade svårt att få texterna att beskriva det jag ville. Hamnade i vaneformuleringar och de sökta eller stela. Ville skriva med ett kort och okonstlat språk. Göra beskrivningar som framkallade bilder som stannade kvar. Något i likhet med ärkehaikun av Basho. Hade arbetat med bilderna mer och kom att behärska dessa uttryck bättre. Med bilderna kunde jag beskriva, fånga, återge, påvisa landskapet på ett helt annat sätt än med språket. Kunde förstå volymerna och valörerna som blir synliga först i mötet med varandra bättre än orden som tillsammans bildar ett språk.

Teckning av tallar i närheten av Harlösa.

Människa - sätta in i pärmen

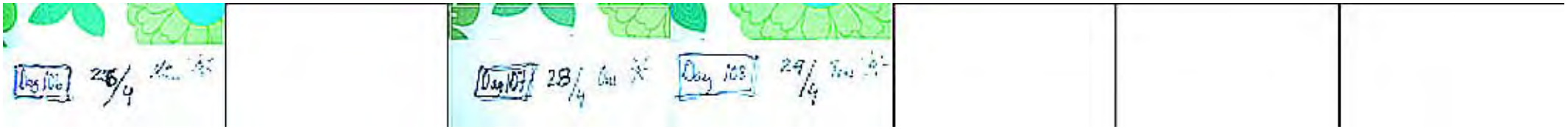

Jag satte in arbetet i en pärm och delade upp det i tre delar. Den del som tog längst tid och som jag lade ner mest arbete på var del 1, bilddelen. Jag ville undersöka verkligheten med olika bilduttryck som skapade nya rumsupplevelser. Något som gjorde att tiden för texterna blev knappare. De kom därför att bli mindre genomarbetade. Det blev två skrivna dokument den här kalendern, del 3, som riktar sig till mig själv och ett sammanställande dokument, del 2, som riktar sig till arbetsgruppen. Delarna som är till för att upplevas var för sig eller tillsammans.

Den 19 maj presenteras arbetet på Alnarp. En presentation som alla som varit med bjuds in till. Den 21 augusti finns arbetet med på Harlösa dagen. Att bjuda in till deltagande, uppmuntra till nyfikenhet och ställningstagande är något som har kommit att driva arbetet framåt. Konfrontera och konfronteras med det okända.

Alla veckorna samlade i en bild.

Epilog, efterord, efterspel

Det blev 108 räknade dagar två fyllda anteckningsböcker. De tomma sidorna hade fyllts med konstiga formuleringar och kluddiga skisser. Ett material hade framkallats som berättar om några människor och en grustäkt med ett nedlagt cementgjuteri. En berättelse om ett område på fel plats som i ett sammanhang blivit fult. En berättelse om samma område som i ett annat sammanhang förvandlats till något potentiellt och skönt. En berättelse om att förändra vaneseendet, säga saker på andra sätt för att nå längre. Retningar som lockar till andra riktningar.

Förutsättningarna var lika med noll när vi började, jag och arbetsgruppen, inget var givet. Det var en utmaning. En vision om en blå/grön grop ett naturcentrum i Harlösa uppstod. En nedsänkt ekskog med en damm och träspänger i luften som syftar till att ge en varaktighet så väl biologiskt som kulturellt. Ett område tillgängligt för alla, en besöksplats där olikheter kan mötas, ett allaktivitetsområde till för att testa, experimentera och uppleva i. Harlösa i ett större sammanhang. Det uppstod också alternativa vägar till visionen. En avskärmande ridå och tankar om en nedsänt trädgård. Alternativ som kan ses som etappsteg till att förverkliga visionen.

Min roll som landskapsarkitekt blev att fungera som inspiratör. Jag försökte berätta om landskapet på många olika sätt. Det handlade om en vilja att utforska verkligheten och skapa nya rumsupplevelser. Om lek.

Åkte förbi området igår. Det hade hänt en del sedan jag varit där sist. Det kändes som människan var den starka kraften nu. Det hade röjts och vegetationen var tämjd. Fast byggnaderna stod där lika ihåliga och skrämmande som tidigare. Händelser som pågår och skapar nya former. Området står inte stilla utan fortsätter att röra sig i en riktning som inte är bestämd.

Källor - till de tre delarna i examensarbetet

Deltagare:
Arbetsgruppen: Johan Norén, Caj Lindholm, Ann-Charlotte Engstrand, Uffe Olsson
Markägare: Ulf Jutare
Eventuellt ny markägare: Claes Ekström
Eslövs Kommun: kommunstyrelsens politiker, planarkitekt Astrid Avenberg-Rosell, miljöchef Ingela Nyberg, ekolog Anna-Karin Linusson.
Biologi från Lund: Lillmor Lewan
Skåneornitologerna: Kennet Bengtsson
Ekologgruppen från Landskrona: Kalle Holmström
Region Skånes miljövårdsfond: Malin von Post

Skriftliga referenser:

Björkelund G, 1952, *Harlösa sockens historia,* Harlösa
Dagens Nyheter, 2004, *Haikun tar sig friheter,* lördag 4 april
Cooper J.C, 1997, *Taoism en introduktion*, Stockholm
Gustavsson R, 1994, *Det nya landskapet*, Jönköping
Kandinsky W, 1994, *Om andligheten i konsten*, Uddevalla
Lewan Lillmor, 2002, *Ekomuseum Kävlingeån från källor till Öresund*, Region Skåne
Karlsson J, 2000, *Harlösa byn som tågen drog ner från Harlösabacken,* Eslöv
Nilsson F, 2002, *Konstruerandet av verkligheter - Deleuze*, tänkande och arkitektur
Morales I, 1992, *Plats; Permanens eller Produktion*
Sandqvist T, 1998, *Det fula,* Stockholm
Splendors plantskolekatakog från 2003
Statens Naturvårdsverket, 1989, *Nytt landskpet - om efterbehandling av mark*, Solna
1999, *Sveriges Nationalatlas, Atlas över Skåne,* Uppsala
Tunbjörk L, 1993, *Landet utom sig,* Stockholm
1998, *Vegatationstyper i Norden*, Köpenhamn
Vilks L, 1995, *Kameler går på vatten*, Nora
Översiktsplan för Eslöv 2001

Litteratur som jag tittade i och tänkt läsa mer i:
Bosrup N, 1998, *Barsebäck efter avveckling*, examensarbete Alnarp SLU
de Zegher C och Wigley M, 2001, *The Activist Drawing - Retracing Situationist*, New York
Casells M, 2001, *Informationsåldern*, Göteborg
Huizinga J, *Den lekande människan*, Stockholm 1945,
Jellicoe G, 2004, *The landscape of man*, London 1987
Landskap - Landscape, utställningskatalog till Carin Ellbergs utställning på Dunkers 2003
Ramirez J.L, 2002, *Strukturer och livsformer - om teknik och social design*, Göteborg
Rampell L, 2003, *Designatlas - en resa genom designteori 1845-2002*, Stockholm
Tunbjörk L, 2002, *Home*,
Vilks L, 2002, *T.O.A Teori om allting*, Malmö
Vilks L, 1987, *Konst & Konster*, Lund

Annan litteratur:
Bergsjö A, 1983, *Efterbehandling av täcker och tippar*, Alnarp
Runeke P, 1996, *Täckten i landskapet*, examensarbete Alnarp SLU
Sandin G, 1987, *BJHJ Lunds stadsjärnvägar 1901-1939*, Lund
Statens Naturvårdsverket, 1981, *Ny grönska efter grustäckt*, Solna
Vollbrecht T, 1996, *Jakten på ett brott i dagen*, examensarbete Alnarp SLU

Arkiv:
Kartmaterial från Lantmäteriverktet i Malmö

Internet:
www.eslov.se
www.harlosa.nu
www.gettyimages.se
www.goggle.com/images
www.lm.se
www.skane.se
www.scb.se

Bilder:
Bilder utan källhänvisnig är producerade av Helena Eriksson

Summary

This degree thesis is situated around a straight and not to complicated project. It is about changing of a gravel pit. I tried to find other methods. I wanted to test my ability to act and think more open-minded. A method more like the way an artist works.

The gravel pit is situated in the little village Harlösa in Eslövs municipality. In the village there are a lot of people that think that the gravel pit is repulsive. A group of people from the village community in Harlösa started to look at the possibility to change this area. I started to work with that group in the spring 2003.

The degree thesis contain of three parts:
Part 1 are pictures in different shapes and materials and is the main part in the thesis
Part 2 a document that tells about Harlösa and the changes of the gravel pit.
Part 3 is a calendar that shall show the work process.

The material tells about to see and be a ware of the landscape, to feel the landscape and to change the landscape. The story that has developed tells about an area situated at a wrong place but would in another situation become an area with potential and beauty. It is a material that tries to change the way of seeing thing, to say thing in a different way. The material will inspire to take other directions.

A vision about a blue/green hole a nature centre in Harlösa developed. The area will contain both biology and culture. The form is an oak forest with a pond and footbridges in wood up in the air. An area for everybody, a place there differences can meet, a place with activity that encourage to experiment and to experience in. Some alternatives solution developed, a curtain that will shield the area from the road and make the entrance in to Harlösa more representative and some thoughts about a sunken garden. The alternatives can also sees as beginning steps to realise the vision.

My roll as a landscapes architect became to be the one that inspire to see how the area could change. I tried to tell about the landscape in many different ways. The work was about to play unlimited and about a will to investigate the reality and to create new experience of the room.